

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻՆՑ. ՏԱՐԻ

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907

ԹԻԻ 43

„Ք Ր Ա. Ի“

ՆԻԻ-ԵՕՐՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Ե Ի

ԱՆՈՐ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՆ ՈՒ ԱՐԴԻԻՆՔՆԵՐԸ

[ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ]

×

Նիւ Եօրքի քանի մը պանքաներու անանկութիւնը վերջին շաբթուան մէջ կարեւորագոյն գէպքը եղաւ առեւտրական աշխարհին համար: Տնտեսական տագնապ մը անբնական չէր ներկայ ընդհանուր և բաւական երկարատեւ անձկութեան մէջ: Արդէն անանկութեան և ծախողութեան լուրերը օրէ օր կ'ապաստուէին ամէնէն աւելի ձգտուած և յուզուած առեւտրական հրապարակներէն:

Ծանօթ են դրամական անձկութեան պատճառները. — Եւրոպական՝ ու ասկէ անհամեմատ աւելի լայն ատտիճանով ամերիկեան ճարտարութեան ու վաճառականութեան պէտքերը: Ամէն տարի անընդհատ 100 միլիոն ոսկիի մետաղ կ'արտադրուի ոսկիի հանքերէն: Այս խոշոր գումարը ամբողջովին իբր դրամագլուխ կը յատկացուի վաճառականութեան ու ճարտարութեան: Սակայն այս պահուս ճարտարային և առևտրործերու համար այնքան մեծագումար դրամագլուխի

պէտք կայ, որ տարեկան 100 միլիոն ոսկիի աւելի դրամա-
գլուխը չի բաւեր, և հարկ կը տեսնուի ուրիշ պէտքերու և
գործերու յատկացուած դրամագլուխը հետզհետէ ձեռք ան-
ցընել:

Ամիսներէ ի վեր, դրամական հրապարակներն ու սակա-
րանները խիստ նեղ վիճակ մը ունին: Վերջին քանի մը օ-
րերու մէջ, լուրջ ձեռնարկներ եւ փոխառութիւններ ձախո-
ղեցան: Միտլսէքս, իսթ ինտիւանս և Նիւ Եօրք քաղաքաց
համար փոխառութեան գիմումներ հիմնովին ապարդիւն
մնացին: Ճաքսոնի երաշխաւորութեամբ Մանչեսթրիոյ երկա-
թուղիին համար ձեռնարկուած փոխառութիւնը կիսովին
յաջողեցաւ, 520|0: Գերմանական չէն ու բարեզարդ քա-
ղաքներ կրկին տոկոս վճարելով հազիւ յաջողեցան փոխա-
ռութիւն կնքել: Վարկային բաժնեթուղթերէն և ուրիշ քանի
մը արժեթուղթերէ զատ ամէն տեսակ թուղթերու գիները
իջան: Պետական արժեթուղթերու մէջ ամէնէն հաստատունը՝
Անգլ. Քօնսոլիդը՝ քանի մը օր առաջ կ'արժէր 82⁵/₈ սթեր-
լին, — վար գին մը, որու նմանը 1842էն ի վեր չէր տես-
նուած, և հիմակ ալ կ'արժէ 83 սթերլին միայն: Ըսինք որ
բոլոր այս անյաջողութիւնները և գիներու անկումը հետեանք-
ներն են ճարտարարուեստի և վաճառականութեան անյազ
պէտքերուն, որոնք իրենց կը քաշեն տրամադրելի դրամա-
գլուխները, տոկոսի բարձր սակեր վճարելով: Սակայն ան-
գին կան սակարանի կապուած արհեստաւորներ ու դրամա-
տէրներ, որոնք անգործ ու անշարժ չեն կրնար մնալ. պէտք
է գործեն: Եթէ սակարանի մէջ՝ իրական գործեր չըլլան,
գործ մը պէտք է ստեղծեն: Ասոնք ժամանակէ մը ի վեր
հետեւեցան իրերու և պարագաներու բնական ընթացքին,
և գիներու անկումի հակամիտութիւնը շահագործելով, օգ-
տուեցան վերջին քանի մը ամիսներուն մէջ: Գիները ինկան
այն աստիճան որ անկարելի էր այլևս կոտորել. ուստի հարկ
էր զայնս բարձրացնել ու այդ միջոցով օգտուել: Գիներու
բարձրացման չրջանը սկսած էր արդէն: Անցեալ շաբթուան
հեռագիրները Բարիզի Սակարանէն կարգ մը արժեթուղթե-
րու գիներուն բարձրացման լուրերը կուտային: Բայց աւելի
լուրջ ու արդիւնաւոր գործերու համար դրամական հրապա-

րակներու քիչ մը մաքրուիլը պէտք էր։ Դրամական բուռն տագնապ մը կ'ուզէր, որ տապալէր շահադիտական հաշիւներու վրայ հիմնուած ճարտարային կամ առեւտրական խախուռ ձեռնարկները, զանոնք վերցնէր հրապարակէն, որպէս զի գոնէ ասոնց սպառած դրամագլուխը սակարան դառնար, հոն շահագործուելու համար։

Առեւտրական ամէն գործի մէջ շահադիտութիւնը ծայրայեղութեան տարած էին ամերիկեան հրապարակները։ Ուստի օրէ օր ասոնցմէ կ'սպասուէր դրամական մեծ տագնապ մը ու անոր հետեւանքով մեծամեծ անկումներ։ Սպասուածը պատահեցաւ անցած շաբթու։ Նիւ Եօրքի մէջ քանի մը պանքաներ սնանկացան, բայց կարծուած արդիւնքը չտուին։ Հակառակ առաջին առթիւ անոնց ըրած յոռի տպաւորութեան, անոնք ընդհանուր կերպով նպաստաւոր գազափար մը տուին ամերիկեան դրամական կարողութեան վրայ, որովհետեւ իրենց վճարումները կատարելու մասին իրենց ձեռք առած միջոցներովը հաստատեցին թէ բաց չունին, ընդհակառակն յաջող վիճակ մը ունին և միայն վաղանցիկ դրամական անձկութեան մը մատնուած են, որ հետեւանքն է երկրին ընդունած վարկի դրութեան։

Անցած շաբաթուան Նիւ Եօրքի սնանկ պանքաներուն մէջ Նիքըրպօքըրին անունը ամէնէն աւելի յիշուեցաւ։ Նիքըրպօքըր Ամերիկայի Դրբութի ընկերութիւններուն մէջ երրորդն է կարեւորութեան տեսակէտով։ Ամերիկայի մէջ երեք հարիւրի մօտ Դրբութի ընկերութիւններ կան, որոնք 120 միլիոն տոլարի դրամագլուխ մը ունին, և իրենց դրամագլուխին տասնապատիկը աւանդ դրամ առած են, և գլխաւորաբար ճարտարային ու առեւտրական ձեռնարկներու փոխ տուած են։ Այս դրամական հաստատութիւնները «պանքա» անունը չեն ստանար, պանքաներու վերաբերող պետական հակակշիռէն զերծ մնալու համար։ Անոնք, բաց ի պանքատոմ հանելէ, դրամական ամէն տեսակ գործեր կ'ընեն։ Նիքըրպօքըրի Դրբութը համեստ դրամագլուխ մը ունի՝ 1,200,000 տոլար. սակայն մեծ վրտահոսութիւն գրաւած է։ Իր վերջին հաշուեկշիռը ցոյց տուած էր որ 21,000 անձերէ 62 միլիոն տոլար աւանդ դրամ առած է, որուն կէսը անմիջապէս գանձելու և միւս կէսը եր-

կար պայմանաժամով փոխ առած է՝ հաստատուն գրանցե-
րու դէմ: Նիւ Եօրքի միւս անանկ պանքաները՝ Դուէլդ
Ուօրտ, Համիլթըն, Իմբայր Սիթի՝ Նիքքըրպօքըրի հետ բազ-
դատելով փոքր են. բայց անոնք ալ իրենց գրամագլխէն
շատ աւելի մեծ քանակով աւանդ գրամ առած ու առած են
ուրիշներու: Համիլթըն 40,000 տոլար գրամագլուխ ունի.
Իսկ 1,200,000 տոլարի աւանդ առած է: Դուէլտ Ուօրտ 40
հազար տոլար գրամագլուխ ունի և 800,000 տոլարի աւանդ
առած է: Իմբայր Սիթի 100,000 տոլար գրամագլուխ ունի և
300,000 տոլարի աւանդ առած է: Աւանդները գրէթէ պայ-
մանաժամ չունին. պանքան պարտաւոր է աւանդատուն
պահանջած ատենը հատուցանել: Պանքաները իրենք քիչ
հնչուն գրամ տրամագրելի ունին. անոնք աւանդի գրամ-
ները կը շահագործեն, փոխ կուտան, ի հարկին երկար
պայմանաժամերով ալ: Արդ, գիւրին է ըմբռնել թէ պան-
քա մը ինչ անել կացութեան կը մատնուի, երբ աւանդա-
տուները լուրջ պատճառներով կամ անտեղի կասկածներով
պանքան գիտին խորովին և նոյն պահուն իրենց յանձնուած
գրամները պահանջեն: Նիւ Եօրքի պանքաները այս պարա-
գաներու մէջ անանկացան, եթէ ներքի է անանկութիւնը և
սեղ անոնց վիճակին: Քանի մը պանքաներ տակաւին անո-
րոշ վիճակ մը ունին, անոնց պահանջատէրները գուցէ փոստ
մը ունենան, բայց Նիքքըրպօքըր երկու երեք օր վճարում-
ները դադրեցնելէ ետքը, սկսաւ կրկին գրամ տալ: Վերը
յիշուած միւս պանքաները 30 օր միայն պայմանաժամ
ուղեցին վճարումներ ընելու. ինչ որ արդէն ամերիկեան
օրէնքը կը թոյլատրէ:

Եթէ այսպէս անցնի ամերիկեան գրամական տագնապը,
առանց նոր անանկութիւններ պատահելու, պիտի հաստատ-
ուի թէ ամերիկեան ձեռնարկները, ո՛րչափ ալ շահագիտա-
կան ըլլան, լաւ կողմակերպուած բաւական հաստատուն
կռուանի մը վրայ գրուած են: Առ այժմ անանկութեան լու-
րեր չկան Ամերիկայէ: Հսուեցաւ թէ կողակարութիւնը և
Բոքֆէլլըր, ու թերեւս ուրիշ քանի մը մեծահարուստ ան-
ձեր ալ, 100 միլիոն տոլար տրամագրելի պիտի ընեն անան-
կութիւններու առաջքը առնելու համար, և սակարկութիւն-

ներ եղած են Եւրոպայէ 40 միլիոն տղարի ոսկի գնելու մասին: Տեսնենք թէ ասկէց հտքը Եւրոպայի դրամական հրապարակներն ու ստիարանները ի՞նչ վերաբերում պիտի ունենան ամերիկեան գործերու հանդէպ:

ԱՁ ԷՄԷՔ, ԱՁ ՄԵՍԱՐԻՖ ԻԼԷ

ՁԻԵԱՏԷ ՔԵԱՐ ՊԵՐԱՔԱՆ

ՍԱՆԱԱԹԼԱՐՏԱՆ ՊԻՐԻ

Արեճըլըք [մեղուաբուծութիւն] զըրաաթըն է՛ն ֆախտէլի տանաաթլարտան պիրի տիր: Մէմալիքը Օսմանիէնին հէ՛ր քէօշէսինտէ պու տանաաթլա՛ օղրաշան բէք չօգ չիֆթճիլէ՛ր իմիզ վար տըր:

Քէօլէրիմիզին քազանճլարընտան պիրի տէ արեճըլըք տըր: Ազ էմէք աղ մէսարիֆ իլէ զիեատէ քեար պըրաքըր: Արըլար հազըն զըտալարընը չիչէքլէրտէն թօփլարլար: Գը՛ւըն՝ քօվանլարընտա [իւրեմց փեքահիւն մեջ] քէնտի մահ՝ սուլարընտան պիրաղ կէէճէք պըրաքըլտըղը հալտէ, պաշքա պիր շէյ իսթէմէքսիզին՝ մէսարիֆսիզճէ հաշարլար վէ իլք պէհար կէլուպ տէ չիչէքլէր աչըլմողա պաշլար պաշլամող, քօվան խաւքընըն չօք վէ հա աղլըղընա կէօրէ պիր քաչ քէրրէ օղըլ (ձագ) պըրաքըրլար:

Արեճըլըք բէք էսկի պիր տանաաթ տըր: Իւչ պին սէնէ էվվէլ տէ արեճըլըղըն պէօյիւք պիր ըաղպէթի, պէօյիւք պիր էհէմմիլլէթի վար ըտը: Արեճըլըք տանաաթը ինտանլարճա պիլինմէզտէն, մահսուլարընա էհէմմիլլէթ վէրիլմէզտէն էվվէլ, արըլար օրմանլարտա վէ քայլար իչէրիսինտէ հաշարլար վէ պալլարընը աղած քօվուքլարընտա հարարլար ըտը: Ինտանլար ըտթ կէլտիքճէ, պալլարը պուլարտան թօփլարլար ըտը: Սօնրատան՝ քեարլը պիր տանաաթ օլտըղը անլաշըլընճա՝ պէսլէմէ՛չօղալթմա ուսուլլարը արաշտըրըլմողա պաշլանտը, անլէրի պարընտըրաճագ

հերէր պուլմաղա չալըշըսը, է՛ն էօնճէ քօվան տէնիլէն աղաճ քօվուքլարը իչինտէ վէ տահա սօնրալարը Նուռանիլէր թարաֆընտան հարըլան վէ զէմանէմիզտէ պազը հէրէրտէ հալէա գուլլանըլան սէրէթլէր իչինտէ պէսլէնիլմէհէ պաշլանտը :

Արըճըլըք չու սօն տաըրլարտա սալր զըրտաթ սոնաւաթլարը կիպի պէօլիւք պիր էհէմմիլէթ քազսնտը : Նավաշ հավաշ, էսքի քօվանլար թէրք իտիլէրէք, հէրլէրինէ կէնի ուսուլ չէրչիվէլի քօվանլար քօնըլտը :

Արըլարըն պալլարընտան մատաա վիճուալէրինտէն տէ չիֆթճիլիկտէ ֆալտէ հասըլ օլուր : Արըլար, չիչէքտէն չիչէհէ ուշուշտըքճա, նէպաթաթըն աշըլամաընա տա պէօլիւք պիր խըտմէթ իտէր : Նէպաթաթըն հայվանլար կիպի էրքէքլէրի, տիչիլէրի վար տըր : Պազըսընըն էրքէյի, տիչիսի պիր չիչէք իւզէրինտէ, պազըլարընըն այրը այրը տալլարտա, պազըլարընտա իսէ էրքէքլիք, տիչիլիք պաշքա պաշքա աղաճլարտա պուլընըր : Նէպաթաթտա հարէքէթ պուլընմաուղը իչուռն, էրքէքլէրի, տիչիլէրի՝ հայվանլարտա օլըտըլը կիպի՝ պիրպիրլէրինի արահուպ պուլամաղլար : Աշըլամա ֆաալընըն [պասնուսսի գործողութիւն] հասըլ օլմասը իչուռն, ըլւզկեարլար վէ պէօճէքլէր կիպի թապիաթըն վասըթալարընա ինթիլաճ վար տըր : Իշթէ արըլար չիչէքլէրին իչէրիսինտէ պուլընան թաթլը մատտէլէրի էմմէք իչուռն իւզէրլէրինէ քօնտըքլարը զէման, ահաքլարընա հաբըլան վէ տիչի չիչէքլէրի աշըլամաեա հարահան սարը թօզլարը օղրատըքլարը պաշքա չիչէքլէրին իւզէրինէ պըրաքմաք սուրէթի իլէ պուռլարըն պօլ մէյվէ պազլամաընա վէ տահա զիհատէ մահսուլ վէրմէսինէ սէպէպ օլուր : Արըլար պուռտան պաշքա էլմա աղաճլարընա տալտանան պազըքուրտլարըն [ռոյ] թէլէֆինէ խըտմէթ իտէրլէր : Պու քուրտլար հումաւըթալարընը էլմա չիչէյինին օրթաընա պըրաքըրլար վէ հասըլ օլան հալրուլար սարը թօզը հէմէք սուրէթի իլէ մահսուլըն ազալմաընա սէպէպ օլուրլար : Արըլար իսէ պու չիչէքլէրտէքի թաթլը վէ հարըշկան մատտէի էմմէք իչուռն կիթտիքլէրինտէ՝ չիչէքլէրի սիւքէր վէ մէզքիւր հումաւըթալարը հէքէ տիւչիւրլըր վէ պու սուրէթլէ

քուրտլարըն մազարրաթը տէֆի խոխլմիչ օլուր: Պինաէն ալէյի, պու քուրտլարըն մազարրաթլարընտան քուրթուլմաք իչուէն, քուրտ պուլընտան էլմա պաղչէլէրինտէ արը պէսլէմէլի տիր: Լահանա ճընտընտան օլտն վէ թօխուլմընտան հաքըլաճաք հաղ չըքարըլան իօլգա թարլալարընա սաւրան քօլգա պիթլէրինի էօլտիւրտիքլէրի թէճրիպէլէր իլէ անլաչըլմըլ տըր:

Արըլարըն պու քատար ֆախտէլէրինէ, աղ պիր էմէք իլէ զիեատէ քեար պըրաքմալարընա քարչը պուլնլարը կիւզէճէ պէսլէմէք, զիեատէ մահաուլ ալմաք իչուէն ըահաթլարընը թէէմին իտէն վէ հէր եէրտէ հաքըլմաւընը միւմքին օլտն եէնի քօվանլարըն քօնըլմաւընա չալըչմաք լաղըմ տըր:

Ն Մ Ո Յ Շ Ն Ն Ր

Առեւտրական Թղթակցութեան

Berlin, den 20 Februar 1907

HAVARIERECHNUNG

für die A. B. Assekurenz-Kompanie in Hamburg

Von den mittels Police No... bei Ihrer Gesellschaft pr. Schiff... Kapt... versicherten

100 Ballen Kaffee, Versicherungswert M9000, sind gemäss Seeprotest und der aufgenommenen gerichtl. Besichtigung minder beschädigt in Hamburg ausgeliefert worden:

25 Ballen No. 1/25 im Gewichte von 1500 Kg und einem Versicherungswerte von M. 2250.

Hiervon 5% zuerkannter Schaden 112 50

Ferner stark beschädigt, so dass sie verkauft werden mussten.

50 Ballen No. 26/75 —3000 Kg— Versi-
cherungswert M. 4500

Der taxirte gesunde Wert betrug laut Pro-
tokoll der Experten à 78 pf. pr cent. M. 4680

ab: Brutto-Erlos in Auktion » 3627

Demnach Verlust M. 1053

oder $22\frac{1}{2}\%$

$22\frac{1}{2}\%$ von versicherten U 4500 1012.50

Expertisekosten U. 113.25

Verkaufskommission 2% » 72.54 187.79

U. 1310.70

Hamburg, den 25 Februar 1907

ASSEKURENZ-RECHNUNG

für Herren M. P. in Berlin, von C. D.

Auf Ihren Order vom 20 ds. Mts. besorgte ich
bei der A. B. Assukurenz-Kompagnie die Versiche-
rung auf

100 Ballen Kaffee, No. 12 1/100, zum taxierten
Werte non M. 9000 inkl. 10% imagin. Gewinn. pr
Schiff. . . Kapt. . . von Rio nach Hamburg

U. 9000 à 3% M. 270

Kourtage $\frac{1}{8}\%$ M. 11.25

Provision $\frac{1}{3}\%$ » 30

M. 311.25

Police folgt hierbei

Sicher ապահով.— sichern, versichern ապահովիլ.—
Versicherung ապահովագրութիւն.— Wert արժէք.— Ver-
sicherungswert ապահովագրեալ գումար:

Sorge հոգ, խնամք.— sorgen հոգալ, խնամիլ.— be-

sorgen խնամել, կատարել.— die Versicherung besorgen ապահովագրել.— auf Ihre Order besorgte ich die Versicherung auf 20 Ballen Weiss Weis քեր հրամանաւ 20 պարկ բրինձը ապահովագրեցի:

Schade. Verlust, Havarie վնաս, ավախաքո. — Schaden, beschädigen վնասել.— minder beschädigt թեթեւալէս վնասուած.— zuerkannte Schade օրինապէս հաստատուած վնաս:

Sehen տեսնել.— Sicht տեսութիւն.— besichtigen այցելել, քննել.— Besichtigung քննել, եփսեփիզ.— gerichtlich դատական, օրինական.— gerichtliche Besichtigung օրինական քննութիւն.— gemäss der aufgenommenen gericht. Besichtigung պատրաստուած, օրինական եփսեփիզին համաձայն:

Der taxirte gesunde Wert գինը նշանակուած անվնաս վաճառքին արժէքը:

Police folgt hierbei ապահովագինը ներփակեալ է:

Expertisekosten փորձագէտի վճարուած:

Kourtagе միջնորդէք:

Provision յանձնարարողէք:

ԹՈՒՐԲԱՅԱՅՈՑ ՀԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

ԾԵ.

Ինչպէս Լահէյեան Իրիսով՝ խաղաղութեան դար մը կ'երեւի 20րդ դարը, նոյնպէս առև. պայքարի դար մը եղաւ՝ ըստ մեծի մասին՝ 19րդ դարը մեծն նաբոլէոնէն մինչև Լորա Բոպէրդան ի Թրանսիլ:

Եւ այս պայքարը, զոր աշխարհիկ ու կապիկ իմաստա-
փրութիւն մը նուիրագործեց կեանքի պայքար անունով,
բնական էր որ մուտ գործէր վաճառականութեան ալ մէջ,
չայ վաճառականք ալ նմանողաբար ետ չմնացին այդ պայ-

քարի մասին, որ եղաւ նախանձաւորութենէ տարբեր, յոյժ տարբեր պայքար մը, նախանձիւ ընկերին յաջողութեանց և հարստութեանց վրայ, զայն ընկճել բամբասել քան գլխի ջանալ բարի միջոցներով, վարկաբեկ ընել, քարընդոտնել վերջապէս ետ ձգել ու վնասել՝ ընդհանրապէս այս եղանակով ըմբռնուեցաւ և գործադրեցաւ մեր մէջ այդ առեւտր. պայքարը:

Հարկ է ընել՝ որ այդպիսի պայքարի մը արդիւնքն ալ չեղաւ օգտակար բան մը:

Այլ մենք կ'ըսենք՝ ինչ փիլիսոփայութեամբ ալ որ գեղերեսուի, կապիկ թէ ստոյիկ, առեւ. պայքարն էապէս լաւ բան մը չէ թէ՛ առանձնական թէ՛ հանրական տեսակէտով, քանի որ միշտ կ'ենթադրէ սկզբամբ միուն բարձրացումը միւսին անկումով: Անդո՛րր, ընկերասէ՛ր, պաղարի՛ւն և տրամախոհո՛ղ առեւտր. գործունէութիւնն է՝ որ ամէնուն ալ հաւասարապէս օգտակար կ'ըլլայ, ուր և առաքինու-թիւնը, բարութիւնն անշուղի անաղմուկ յառաջ կ'երթայ և վատութիւնը չարութիւնն ի սկզբանէ իսկ չկընար ասպարիզել: Մարդկային ընկերական բնութիւնն անգամ գլխովին անհաշտ է առեւ. պայքարի գաղափարին: Վաճառականու-թեան պէս յարաբերական ու հաղորդական գործ մը՝ ամէնէն աւելի կարօ՛տ է խաղաղիկ ընկերական ոգիին:

Անձնասէր ու շուայտ ամուրիութիւնն ալ այն ներքին պատճառներէն է, որ կը վատեն վաճառականութիւնը. և մերոնց մէջ բաւականէն աւելի ճարակած է այս վիճակը՝ կեանքի սխալ ըմբռնումով և արեւմտեայ շեղեալ ու աղօթ-րէն կողմերն օրինակելու մտահաճութեամբ: Պէտք է միանգամ առ միշտ գիտնալ՝ որ ամուրիներու համար շատ ամուլ է վաճառականութիւնը, չունենալով ճշմարիտ յաջորդ մը՝ զաւակ կամ փեսայ: Այս անբնական վրիպակը գործած են մեր հին վաճառականներուն մեծ մասը, որով և օրինաւոր յաջորդութիւն մը չեն ձգած յետնոց: Արդի՛ մանաւանդ եւրոպացեակ՝ հայ վաճառականներէն ոմանց համար ալ կ'իմանանք վերջերս որ իրենց հաշուած, գիզած, ժառանգած հարստութեանց կարեւոր մասը՝ սովորած են պարբերաբար երթալ վատնել փարիզի ու նման քաղաքաց հաճոյքի ատեանները: Ասոնց համար կարեւոր է անգամ մը յետա-

հայեաց ակնարկ մը նետելով՝ նկատել նախորդ վաճառա-
կաններու ամուրի մասին վախճանն և գործերուն ելքը .
ո՞րն անոնցմէ չէնք շնորհք տուն տեղ մի ձգեց, ո՞րը շը-
նորհքով կտակ կամ բարերարութիւն մը : ո՞րը գութի ար-
ձան մը և կենդանի անուն մը կենդանի յաջորդի մը վրայ ,
որ տեսակ մը անմահութիւն է պարկեշտ ու բնական սահ-
մանի մէջ , Ընդ հակառակը՝ ժամանակին կոկիկ ամուսնու-
թեամբ տուն տեղ եղողներն և դաւակաց ու եղբարց փոր-
ճառապէս առաջնորդողներն՝ յաջողած են հիմնել աւելի
հաստատուն գործեր ու շարունակել քան անոնք , որ աջն
ձախէն ամէն տեսակ հրապարէ ու հաճոյքի թախարհներէ
ըմբռնուած միանգամ՝ չեն կրցած ի դէպ ժամանակին հիմ-
նել իրենց և յաջորդաց համար նուիրական բոյն մը կեդրո-
նացեալ ու կեդրոնացուցիչ ⁽¹⁾ :

Այս կողմէն՝ հրեաներն՝ այն լուրջ , երկիւղած
ու պահպանողական ժողովուրդը , որչափ գովենք
և օրինակենք՝ քիչ է . անոնք՝ Ռոջիտի այդ եղբայրներն՝
էին որ Լոնտրայի մէջ չբարոյ ամբողջ թաղ մը մաքրեցին
բարոյացուցին՝ իրենց ամուր օրինակովն և արժանացան
անդղիական մեծ հանդէսներու հրապարակային գովեստիցը :
Հրէից մէջ է՝ որ սնանկութիւնք հազուադէպ են , ու այդ
ոգիով առաջնութիւն շահած են՝ առաջին դարէն մինչև ցայ-
սօր՝ աշխարհի բովանդակ դրամական ու վաճառական հրապա-
րակներուն վրայ՝ Չինաստանէն մինչև Ռուսաստան , Ամե-
րիկայէն մինչև Աւստրիա—Հունգարիա , Հռոմէն մինչև
Աղեքսանդրիա ու Գահիրէ և շնորհապատեն մինչև Աւս-
տրալիա՝ մանաւանդ երկրորդական դ վաճառումներու և սե-
ղանաւորութեանց մէջ , պահպանելով իր ամէնուրեք իրենց
Մովսիսական աննկուն օրէնքը :

Քրիստոնէական սէր—կրօնքին թոյլտուութիւններն
այսքան ծայրերը տանելու էին մերոնք , որ կը շահավա-
ճառեն՝ հրէից հակառակ՝ ամէնէն քրիստոնեայ և պարկեշտ
երկիրներու մէջ , Այս կողմէն՝ որչափ գովենք մեր դաւա-
նացիներուն մեծ մասը՝ կ'արժէ . այս է իրենց՝ Պոլսեցոց
վրայ յառաջդիմութեան գլխաւոր պատճառն ալ :

(1) Բացառութիւն կը համարուին ի հարկէ ստիպեալ
ամուրիները :

Ամուրիութեան վճառներուն ամէնէն շօշափելի ցոյցը տուած կ'ըլլանք՝ երբ ուշադրել տանք Կ. Պոլիսի Հիւանդանոցին մշտական երեւոյթը. հոն պատասպարեալներուն՝ խաթեր համար պաշտօնեայ, ծեր, հիւանդ, անկար, արտուզեալ, անառակ եայլն եայլն՝ եթէ ոչ ամէնը, գէթ մեծ մասն ամուրիներ ու ամուրեաց զոհերն ու բարեպտուղներն են, որ այդքան ծանր և անթեթեւնալի բեռ մը եղած են ժողովուրդին վրայ և բարերարութիւնը կը չեղեցունեն պաշտօնապէս, մե'ղք ի վերայ մեղաց, պարտք ի վերայ պարտոց, կահ ի վերայ կահուց:

Հապա՛ կուտակրօն ամուրիներու հրապարակը. Ատուած անփորձ պահէ անոնց ալ նուիրական բիացան, որ օր մը՝ գէթ օ'ր մը միայն հազար տարուան մէջ՝ Ս. Սահակով մը կամ Ս. Ներսէս Շնորհալիով մը փոխարինեն հանրութեան վրայ իրենց ծանրացուցած պնդեալ բեռը:

Վաճառականութիւնը վատեցունող միւս պատճառ մըն է ժառանգութիւնը. որ կ'իյնայ հօրմէ կամ մօտաւոր ազգականներէ գործի անվարժ շորիկ աշխարհիկ ստողներու՝ անկարող առևտ. գործ մը հիմնելու կամ շարունակելու և իրենց կտակողին սարքուած գործը կանոնաւորապէս բանեցունելու: Ինչ քրտինքով շինուած, հիւսնուած արուեստական ու վաճառական Տուներ քայքայուած են այոպիսի պատարաւ տողներու ձեռքով. Որպէս զի իրենց քրտամբ ու հանճարով հարստացող հօրց սրդիք մսխող, վատնող, անգոյր և պանդոյր չըլլան՝ լաւագոյն և կանոնաւորաբար է կրթել մեծցունել անոնք իրենց հարց և պաշտպաններուն անցած նեղ ճամբով կամ անկէ նուազագոյն չափով լայն ճամբով մը՝ միշտ հսկողութեան ներքեւ, և ճախարակել այնպիսի կազապարի մը վրայ՝ որ հեռի. ըլլայ լայն սոյն արահետներէն, որոց նմոյշները կը փալփրլին Բերայի շիտակ ճամբէն մինչեւ եւրոպական մայրաքաղաքներու մեծ ու պերճ պուլթ վառները:

Ասոնց կցորդ կուգոյ միամիտներուն ցուցասէր շայլութիւնը, հադուստի, կապուստի, ճայի փետուրներու, երեկոյթներու, պախներու, թատրերու ևայլն ևայլն ծայրայեղօրէն սիրահար, որով կը դառնան կ'ըլլան ունայնու-

թեանց գնայուն մասքաներ՝ ի փնաս իրենց հօր, ամուսնոյն, եղբօր ևայլն: Գիւղական և արուարձանեայ բնակարանք՝ մեկուսացման, զգաստացման և իմաստութեան մեծ տեղեր են այսպիսեաց համար: Ասո՛նց համար ալ դարձեալ օրինակելի ուղղիչներ կրնան ըլլալ հրեայք և զաւառացի հայք: Կ. Պոլսոյ մէջ հետզհետէ կը սակաւնան բնական վայելչութեամբ, օգով, ջուրով, շուրջ պարտէզով և ծառաստանով դրախտացեալ և ամա՛ն վայրերու մէջ բնակողները, և գլուխն առնողը՝ Բերա կը վաղէ. — Բերա՛ այս է Պոլսեցի ցուցանէրին օմեղան:

Անցնի՛նք, անցնինք Բերայէն բազդախաղի սեղաններուն քով: Ի՛նչ գիշերներ լուսոյուած, ի՛նչ գրպաններ պարպուած, ի՛նչ գայթակղութիւններ խափուցուած: Եւ հետեւեալ առաւօտուն՝ մինչ արեւը վեց ժամուան ասպարէզ աւած է և ի. ազան եօթը ժամէ ի վեր գործի սկսած՝ իր հսկայ դրամագլուխին մանրամասնութեանց գլուխը՝ մեր ժառանգորդը դեռ նոր աջուրները շիշփելով՝ առջի գիշերուան անուրջները կը տրորէ ու կը տրորէ, ժամու մը արդուզարգէն ետեւ հազիւ 7½ին ինքզինքը ճաշարան նետելու և անկէ 8½ին իր ժառանգած գործին վրայ երերուն և երազուն ստուեր մը ձգելու, և քանի մը ջգադրգիւ հրամաններ արձակելու իր յապուշ կրթեալ ստորադրեալներուն երեսին, երեկոյին դարձեալ նոյն ողբերգական կատակերգութիւնները շարունակելու համար, մինչեւ որ լմննայ ամէն բան, մինչեւ աւած դրամօժիտն անդամ՝ եթէ դժբաղդաբար ճանչցած ալ է Հիմէնը: Այսպիսիներն՝ որ իրենց ամօթն զգալու չափ թագուն ալ են՝ միակ պատասխան մը ունին, «կեանքը չվայելե՞նք» կ'ըսեն. — Վայելեցէ՛ք, բայց այդ չէ՛ կեանքը, այլ բուն կեանքին մէջ՝ կեանքէ դուրս ապարգիւն անօգուտ կեանքի մը անեղցիփեղ ներկայացումն է —:

Սկեստիկ յօժարութիւնք — ահա ինչ որ շատ ընդհանրացած են մանաւանդ արդի սերունդին մէջ և կ'առաջնորդեն անեղ արահետներու անոնց առ խարխալի ընթացումները: Սկեստութիւն, այսինքն՝ տարակոյս կամ ուրացում իրական սքանչելի գոյութեան և զայն վարող մեծ Բանին վրայ, տարակոյս կամ ուրացում ի՛նչ գեղեցիկ և հինաւուրց հաւատալիքներ որ կան և կաղեն կը համեն այդ գոյու-

թեան տխուր կողմերը, Տարակոյս և ուրացում՝ վերջապէս
 իրաւունքի և արդարութեան, որոնց փոխանակած են իրենց
 վրայ կարկատուն քմհաճոյք, սնամէջ բերմունք և շինծու
 հաճոյքներու մարմաջ մը, որ հանապազօր կը սնանի Ֆրան-
 սական յօդուածոյ բաց վէպերով և սալոններու զգլխիչ կո-
 տըրտուռներով: Եւ ասոնց անսխիւական հետեւանք կ'ըլ-
 լան՝ գործի մէջ հաւատքի և արիութեան, մարդասիրու-
 թեան, ծնողական, ամուսնական, որդիական և ազգակա-
 նական պարտուց բացարձակ մոռացում և իւրատեսաց օտա-
 րասիրութիւն: Այսչա՛փ ստոյգ և բանաւոր կեանքի մը
 մէջ՝ այդչա՛փ անստոյգ և անբանական ստուերակեցութիւն
 մը որպիսի՛ խաւար անդունդներու կ'առաջնորդէ զիրենք՝
 բանիմացներու կը թողունք իմաստասիրել, եւ այսքան
 փորձութիւններու առջեւ կռուելու չափ՝ կ'արժէ՞ ինչ
 արդեօք վաճառականութիւն ըսուածը:

Դասընթացք

Իտալերէն Ա.ՈՒԵԼՈՐ. Լեզուի CORSO DI LINGUA ITALIANA COMMERCIALE

ԴԱՍ 44.

Che davvero ? *ե՛տ դա՛վէրօ ի՛նչ, իրա՛ւ.*

Ah veramente *ահ վե՛րաւէնի՛ն ա՛, ստուգի՛ւ.*

Sarebbe vero *սա՛րեպի՛ վե՛րօ կընա՛յ ստոյգ ըլլա՛ւ.*

Ella mi sorprende *էլլա մի սօրքե՛նիտ ինձ զարմանք կը
 պատճառէք.*

Ecco quel che mi sbalordisce *ե՛տտ գո՛ւել է՛ մի սպա՛ւօրի՛ն
 ահա ստոր համար կ'ապշխմ.*

Dubito che sia vero *դու՛բիտօ է՛տ վե՛րօ ստոյգ ըլլա՛ւ
 մասին կը տարակուսիմ.*

Sento assai duro molto fatica a crederlo *սե՛նիտ սասի՛ն*

դասն օգտին օգտին և անհրաժեշտ չառ դժուարաւ կը հաւատամ
ստոր :

Ne siete ben sicuro չէ չէնէ պէն անհրաժեշտ քաղաքովին
վստահ էք ստոր :

Non può essere չեն քան անհրաժեշտ այդ կարելի չէ :

E mai possibile է մայի բացառիկ երբեք կարելի է՞ այդ :

Իտալերէն լեզուի մէջ սեռականի di, տրականի a և
բացառականի da նախդիրները եզակի և յոգնակիի մէջ il,
la, lo, le, gli յոգեբուն քով հետեւեալ փոփոխութիւնը կը
կրեն :

il յոգը di ի հետ միանալով կ'ըլլայ del, աի հետ al և
dai՝ dal. ինչպէս

il giorno օրը, del, al goiorno օրին, dal gi rno օրէն :

lo յոգը di ի հետ միանալով կ'ըլլայ dello, աի հետ՝ allo
և dai հետ՝ dallo. ինչպէս

lo specchio հայելին, dello, allo spechio հայելին,
dallo specchio հայելիէն :

Ձայնաւորներու առջեւ դուած lo յոգը di, a և da
նախդիրներու հետ միանալով կ'ըլլայ, dell, all, dall. ինչպէս

l'amico բարեկամը, dell', all'amico բարեկամին, dall'-
amico բարեկամէն :

Իգական բառերու յատուկ la յոգը di, a, da նախ-
դիրներուն քով կ'ըլլայ della, alla և dalla. ինչպէս

la data թուականը, della, alla data թուականին և
dalla data թուականէն :

Իսկ ձայնաւորներու առջեւ della, alla, dalla բառերն
վերջին a գիրերը կը կրճատուին. ինչպէս

l'ora ժամը, dell'ora, all'ora ժամուն, dall'ora ժամէն :

Յոգնակի i յոգին քով di, a և da նախդիրները կ'ըլլան
dei, ai և dai. ինչպէս

i prezzi գիները, dei prezzi, ai prezzi գիներուն, dai
prezzi գիներէն :

gli որ ձայնաւորով և sի հետ բաղաձայնով մը սկսող
բառերուն յոգնակիի յոգն է di, a և da նախդիրներուն
միանալով կ'ըլլայ, degli, agli և dagli. ինչպէս

gli scolari դպրոցականները, degli, agli scolari դպրոցականներուն և dagli scolari դպրոցականներէն .

Իգական բառերուն յոգնակիի յօդը le՝ միանալով di, a և da նախդիրներուն հետ կ'ըլլայ, delle, alle և dalle. Ինչպէս le case տուները, delle և alle case տուններուն, dalle case տուններէն :

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ն Ե Ր

Il tempo era fevorevole al raccolto del cotone բամբակին հունձքին նպաստաւոր էր օդը .

Speriamo avervi persuasi della modicità dei nostri prezzi կը յուսանք որ մեր գիններուն աժանութեանը համոզուեցաք .

La distribuzione delle lettere che giungono della Francia ha luogo alle tre (ore) ֆրանսայէ եկած նամակներուն բաշխումը ժամը երեքին տեղի կունենայ .

I fondi vi saranno forniti dai signori A. B. դրամ ձեզի պիտի տրուի տեսքը Ա. Բ. ի կ'օղմէ .

Oggi un grande cargo di ferro sarà venduto all'incanto այսօր շոգենաւի մեծաքանակ բեռ մը երկաթ աճուրդով պիտի ծախուի .

Spero d'ottenere da voi una lis'a degli articoli dello stesso luogo կը յուսամ որ ձեռնէ պիտի ստանամ նոյն տեղի վաճառքներէն ցուցակ մը .

Eravamo sempre animati dal desiderio di procurarvi degli affari միշտ ջերմապէս կը փափաքէինք ձեզի գործ հայթայթելու .

Non è giunta l'ultima posta dall' Inghilterra վերջին թղթատարը չեկաւ Անգլիայէն .

Vi preghiamo di procurarci i fondi necessari prima della scadenza delle vostre accettazioni կը խնդրենք որ պէտք եղած դրամը շրջէք մեզի ձեր փոխգիրներուն պայմանաժամէն առաջ .

Riso del Piemononte, dell' India, della Coroline, Բիւէմօնդէի, Հնդկական և Գարօլինեան բրինձ .

ԱՐՄԱԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքիոյ մէջ

ԳՐԵՅ՝ արծաթի վաճառական ՏԻԳՐԱՆ ԵՒ ՔԵՆՃԵԱՆ ԷՅ.

Պօլսոյ մէջ արծաթ մետաղի տարեկան սպառումը կը հասնի գրէթէ մէկուկէս միլիոն տրամի: Ներկայիս մէջ պօլսական արծաթագործութիւնն իր տմէնէն անկեալ չըջանին մէջ ըլլալով՝ առայժմ այդ փոքր քանակութիւնը խնդրանքներու գոհացման կը բաւէ: Ասկէ դեռ 10—15 տարիներ առաջ, միակ արծաթավաճառանոց մը, օրինակի համար, Խ. Շահպաղ և Ընկ. տունն առանձին կարող կ'ըլլար սպառել մէկ միլիոն տրամ սպիտակ մետաղ: Արծաթագործներու ձեռքէն անցած և սպտաներու կամ զարդական առարկաներու վերածուած որ և է արծաթ մետաղի օրինական Արժանքն (titre) է $\frac{889}{1000}$: Այսինքն Օրէնքն արտօնած է արհեստաւորը 889 տրամ քիմիապէս զուտ (chimiquement pur) արծաթին հետ խառնել $\frac{111}{1000}$ օտար մետաղի (պղինձ ընդհանրապէս) յաւելուած մը: Որպէսզի հարադատութեան տեսակէտով օրինապէս վաւերական համարուի վաճառելի որ և է արծաթեայ արուեստակերտուած, պէտք է իր վրայ կրէ կնքագրողչմն Արքունի Փողերանոցին և Փողերանոցը կ'մերժէ կնքագրողչմն իրեն ներկայացուած արծաթեայ սուարկայն, եթէ անոր Արժանքը չի հասնիր, ինչպէս ըսինք, $\frac{889}{1000}$ օրինական սակաւէտին: Նոյն խիստ $\frac{1}{1000}$ ի պակաս մը կ'բաւէ որպէս զի անկնիք անխաւեր մնայ որ և է արծաթեղէն առարկայ, և իր տէրն ալ փոքր տուգանքի մ'ենթարկուի: Պօլսական արծաթագործութեան արտադրութիւնք ընդհանրապէս արեւելեան ճաշակի յարմարող բաներ են. վտարուած է հրապարակէն նուրբ արուեստն՝ որուն տեղը զբաւած է աժանագլին ապրանքը: Ընթացիկ ապրանքներն են հնածեւերկայնածիւղ շղթաներ ժամացոյցի, ափսէ, սկահ, բաժակ, բաժակալ, մէջքի գօտի, ծխատուփ, հայելիի շրջանակ, և պահպանակ, սրուակ, աշտանակ, շանիճ և կուժ, կօշարայ և բարդեայ [կլապտան—պուխուրտան], սուրճի, թէյի, սեղանի սպասք, եկեղեցեայ յատուկ զարդասպասք, և դեռ

կարգ մը մանր կահեար: Գործաւորութեան համար պահանջուած գիներն հասած են աժանութեան վերջին կէտին: Իսկ ըսեն մետաղին կամ քծուարին արդի գինն հաւասար է նոյն մետաղի միջնազգային օրինական գնոյն գրեթէ կէսին: Այս անկումը տեղի ունեցած է հաւասար կերպով գրեթէ ամէն գլխաւոր երկիրներու մէջ: Ի Թուրքիա, օրինական սակագին սրոշուած է ժամանակաւ մէն մի տրամի համար 125 փարայ սոկեղրամ, որուն համեմատ Արքունի Փողերանոցը կ'կատարէր իր գնումները: Իսկ արդի գինն է, ինչպէս ըսինք, ճիշդ հին գնոյն կէսը, դադրած ըլլալով միանգամայն, կայս. Իրատէով, Փողերանոցի կողմէ արծաթ մետաղի սր և է գնում և վաճառում: Ֆրանսայի մէջ օրինապէս հաստատուած սակագինն էր 222 ֆրանք մէն մի քիլոյի համար, (որ յետոյ 248,89 ֆրանքի իջուցուեցաւ կառավարական անօրինութեամբ): Հո'ն ալ այսօր այդ գինը կէս առ կէս զեղչուած է հրապարակի վրայ: Սպիտակ մետաղի գլխաւոր հրապարակն է Լոնտոն, բայց միւս եւրոպեան հրապարակներն ալ գրեթէ միեւնոյն գիներու վրայ կ'դործեն: Զոյլ արծաթն իր անկման օրերէն ի վեր դադրած է իբր *valeur* նկատուիլէ. հիմա կը նկատուի իբր *marchandise*. և եթէ այդ պարագայն չի խոտովանուիր բարձրածայն, գէթ գործնականին մէջ այդպէս է ըստ ամենայնի: Սպիտակ մետաղի վրայ հրապարակէ հրապարակ *arbitrage*ն եթէ ոչ անկարելի, գոնէ շատ դժուար է: Գիներն ամէն հրապարակներու վրայ կը հաւասարին վայրկենապէս: Լոնտոն առաջին նշանը կուտայ գնոյ բարձրացման կամ խոնարհման, և անմիջապէս միւս հրապարակները կ'համակերպին իր գնոյն: Շատ անգամ փոխանակագրի գիներու տարբերութիւնք են որ կարելի կ'ընեն հրապարակէ հրապարակ վաճառումը կամ փոխադրումն սպիտակ մետաղին: Լոնտոն, իբրեւ միակ բաշխիչ մետաղին, գրեթէ պէտք չունենար ուրիշ հրապարակներու արծաթին: Ամերիկեան հանքերու ահագին արտադրութիւնք կ'ըրկուին Լոնտոն, որ Ծայր Արեւելքի առև հրապարակներուն բանալին ձեռք առած՝ իր գիները կ'որոշէ նոյն երկիրներուն խնդրանքին յաւելման կամ նուազման ատօրճանին համեմատ: Կ. Պոլսոյ մէջ հազիւ զգալի կ'ըլլայ պէտքն եւրոպեան Արծաթին, որուն համար յատուկ ներածիչ վաճառակա-

նութիւն մը՝ բառին բուն իմաստով՝ չի կրնար գոյութիւն
 ունենալ: Տեղական պէտքերու համար եւրոպեան քծուարին
 (lingots), թերթեալ (laminé) մետաղին, ձողածեւ (en barres)
 ձուլերուն տեղը կը բռնէ հոս նորութենէ ինկած, կամ այժ-
 մէնութիւնը կորսուած և կամ անգործածելի դարձած արծա-
 թեղէններու վերստին հալումն և ի կիր արկումն իբրեւ ձուլ
 արծաթ: Արծաթի հանքեր ներկայիս մէջ չեն շահագործուիր
 ի Թուրքիա, բացի մէկէ, Պուլկար Տաղի հանքէն: Կիւմիւշ
 Հաճի քէօյի հանքն որ դեռ տասն տարի առաջ կարեւորու-
 թեան կարգաւ երկրորդն էր Պուլկար Տաղի հանքին, այժմ
 լքուած է նուազ արտադրութեան պատճառաւ, մասնաւոր
 ա՛յն պատճառաւ որ այդ երկօքին Արծաթահանք դեռ նախ-
 նախնի միջոցներով կ'գործեն:— Եւ նախնական միջոցն ի
 հանքագործութեան, ինչպէս նաեւ բոլոր ճարտարարուես-
 տից մէջ, համանիշ է նուազ արտադրութեան, և նուազ ար-
 տադրութիւնն՝ ընկերացած մետաղի զնոյն նուազման, ան-
 գործութեան կ'գտաապարտեն հանքերը: Յարգի մետաղնե-
 րու (métaux précieux) համար Տարբալուծարան և փորձա-
 րան չկայ Կ. Պոլսոյ մէջ, բացի Արքունի փողերանոցին Տար-
 բալուծարանէն և փորձարանէն: Եւրոպեան գլխաւոր եր-
 կիրներու մէջ, ուր յարգի մետաղներու վրայ մեծ գործառ-
 նութիւնք տեղի կ'ունենան, կան մասնաւոր Տարբալուծա-
 րաններ, Չուլարաններ (fonderies) ուր կ'գտնուին փորձիչ-
 ներ (essayeurs de commerce), որոց պաշտօնապէս արտօն-
 ուած է հասարակութեան կողմէ իրենց ներկայացուած ոսկե-
 ղէն կամ արծաթեայ առարկաներու քննութիւնն ընել քի-
 միական միջոցներով, անոնց կշիւն ու բաղադրութիւնն
 յայտնող վկայագրեր տալ ապրանքի տէրերուն, որպէս զի
 կարող ըլլան ասոնք առանց դժուարութեան վաճառել իրենց
 ապրանքներն ո՛ւր որ ուզեն: Կարծեմ թէ առաջին փորձիչն
 ի Ֆրանսա՝ կառավարական հրամանով սկսաւ պաշտօնավա-
 րել ԺԴ. դարու կիսուն: Չմոռնանք ըսել թէ իբրեւ փորձիչ
 արտօնուելու համար պէտք է վկայուած ըլլալ մասնաւոր
 վարժարանէ: Իսկ Պոլսոյ մէջ յարգի մետաղներու տէրերն
 ստիպուած են յոգնիլ փնտռել առաւելագոյն գին տուողը,
 եթէ ուզեն իրենց ապրանքը վաճառել:

Արծաթն երբեք չի մաքսուիր ի Թուրքիա, պայմանաւ որ ըլլայ ձայլ վիճակի մէջ: Ազատ ներածում և արտածում նախնական նիւթի: Եւրոպեան գլխաւոր երկիրներու մաքսային օրէնքներն այս մասին համանման են մեր օրէնքներուն: Արծաթի գնոյն եւրոպայի մէջ անկման առաջին տարիներուն (գրեթէ 1880ին) երբ սկսած էր լոնտոնեան սպիտակ մետաղի հասանք մ'ողողել մեր հրապարակն և Արքունի Փողերանոցի մթերանոցները, մտածուեցաւ մաքսատուքի ենթարկել Թուրքիա ներածուած ձայլ մետաղը: Սակայն այդ միջոցն անգործադրելի դատուելով, որոշուեցաւ որ Արքունի Փողերանոցը չընդունի ձոյլ արծաթ: Բայց շահագէտները կրցան ուրիշ հնարքներ ի գործ դնել: Փոխանակ ձոյլի՝ սպիտակ մեքաղադրամ ներածել սկսան, և այդ մետաղադրամը ձոյլի գինով վաճառելով Արքունի Փողերանոցին՝ — որ արտօնեալ էր մետաղադրամն ընդունիլ — դարձեալ սկսան ողողել անոր մթերանոցները, մինչև որ կառավարութիւնը ստիպուեցաւ իսպառ փակել արծաթ մետաղին դէմ, ինչ ձեւի առկալ ըլլայ ան, դուռները փողերանոցին:

Թուրքիայ մէջ գործուած արծաթին օրինական բաղադրութիւնն էր, ինչպէս ամէն ոք հասկցաւ, $\frac{889}{1000}$: Բայց կարծեմ 1850 թուականէն առաջ արտօնուած էր $\frac{800}{1000}$ բաղադրութիւն մը: Մէճիտի բաղադրութիւնն է $\frac{830}{1000}$, նոր մէթալիքինը $\frac{100}{1000}$, հին մէթալիքինը $\frac{170}{1000}$: Աւելի հին դրամներ, ինչպէս Պէշլիք կոչուածը, ունին $\frac{445}{1000}$ բաղադրութիւն: Հին Օսմ. դրամներ ունեցած են $\frac{465}{1000}$ $\frac{535}{1000}$ բաղադրութիւններ: Բայց այդ վաղեմի դրամներու բաղադրութիւնք իրենց հաւման տարիներուն համեմատ և հին մետաղագործութեան նուազ զարգացեալ պայմաններուն բերմամբ ունեցած են բաղադրութեան աւելի կամ նուազ անդադլի այլալոթիւններ, զորս արդի մետաղագիտութիւնն երեւան կը հանէ իր վերջին կատարելագործեալ միջոցներով:

Արծաթագոծում. — Աժան մետաղներուն արծաթի երեւոյթ և յատկութիւն տալու գործողութիւնը արծաթադոծում կը կոչուի: Արծաթագոծումը շատ հին արհեստ մ'է: Երկար ատեններէ ի վեր, նուազ յարգի մետաղներուն՝ գլխաւորաբար

[Կը շարունակուի]

Դատական Քրոնիկ

×

Ծովային Առեւտր. Դատարան

10 Հունիս 1906

Մ. Մօխլ Էսքէնաղլի Նիքօլաքի Էֆ. Չընկըրը-Օղլուի դէմ դատ բացած էր և իրենց միջև դադարեցած առեւտրական ընկերութեան հաշիւներու քննուիլը խնդրած էր:

Աղերսագիրը կարգացուելէ ետքը, դատախազը յայտարարեց որ, երկու տարի առաջ, 100ական սակի դրամագլուխ դնելով Նիքօլաքի Էֆ.ի հետ ֆոյթիֆ ընկերութիւն մը կազմած են, Գոնիայի մէջ ֆէսի առեւտուր ընելով շահը բաժնելու նպատակաւ, և այդ ժամանակէն ի վեր Նիքօլաքի Էֆ. ո՛չ հաշիւ ցոյց կուտայ, ոչ ալ իբր դրամագլուխ դրած իր 100 սակին կը յանձնէ ուստի դատարանի կողմէ քննիչ մը կարգուելով իրենց միջև կազմուած առեւտր. ընկերութեան հաշիւներուն քննուիլը խնդրեց:

Դատախազեալը նախ առարկեց որ Պոլսոյ Առեւտր. դատարանը ձեռնհաս չէ այս դատը տեսնելու, քանի որ ընկերութեան կեդրոնը Գոնիա է, ըստ յետոյ՝ յիշեալը դատարանին ձեռնհասութիւնը ընդունեց, և դատաւարութեան մօտեցնելով խնդրեց որ դատարանին կողմէ կարգուած քննիչը Մ. Մօխլ Էսքէնաղլի և Նիքօլաքի Էֆ.ի միջև կազմուած առեւտր. ընկերութեան հաշիւները քննուած պահուն, ֆէսի վաճառակոն Մ. Մօխլ Էսքէնաղլի և ընկերութենէն Նիքօլաքի Էֆ.ի յանձնուած ֆէսերուն արժէքն ալ նկատի առնէ, որովհետեւ չարագանց սուղ գիներով վաճառք տուած են, և ըստ օրինի այդ գիներէն ղեղձել հարկ է:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, յայտարարեց որ դատարանի կողմէ կարգուած քննիչը Մ. Մօխլ Էսքէնաղլի և Նիքօլաքի Էֆ.ի միջև կազմուած առեւտր. ընկերութեան հաշիւները միայն կրնայ քննել և չի կրնար Մ. Մօխլ Էսքալաղլի և ընկերութեան ծախած ֆէսերուն արժէքը նկատողու-

թեան առնել, նկատելով որ դատախազ Մ. Մօխզ Էսքէնազի անհատ մ'է. իսկ Մ. Մօխզ Էսքէնազի ընկերութիւնը, որու անդամ է Մ. Մօխզ, բարոյական անձ մ' է:

15 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Երուանդ էֆ. Արուսեան անցած շաբթու դատ բացած էր Մ. Ժան Գուրպանի դէմ, և անոր անանկացուիլը խնդրած էր՝ եթէ 10 ոսկին չվճարէ, և կամ այդ գումարը դատարանին քով տնօրէնի չձգէ:

Առաջին դատավարութեան միջոցին, Մ. Ժան Գուրպան առարկած էր որ դատախազին ներկայացուցած մուրհակին մէջ «10 ոսկի հնչուս դրամ ունեցած եմ» գրուած է, մինչդեռ ինք դրամ չէ ստացած, և այդպէս չըլլալուն մասին երդում առաջարկած էր Երուանդ էֆ. ի: Երուանդ էֆ. ըրած էր երդումը, յայտարարելով միանգամայն որ այդ 10 ոսկին Մ. Ժան Գուրպանի անանկութեան ատեն, հնչուս դրամ 40 ոսկի ի իր ունեցած պահանջին տնօրէնի տնօրէնի է: Մ. Ժան Գուրպան 10 ոսկի տնօրէնի ձգելով, դատավարութեան շարունակութիւնը այսօրուան յետաձգուած էր:

Այսօր ներկայացան դատախազ և դատախազեալ: Նախագահին հաջոյման պատասխանելով, Մ. Ժան Գուրպան յայտարարեց որ ինք տնօրէնի տնօրէնի միանգամայն չէ ստացած գումարը, և ցոյց տալով այս վերջնային կողմէ ստորագրուած ստացական մը, ըստ որ՝ Երուանդ էֆ. Ա. դատավարութեան մէջ սուտ տեղը երդում ըրած է: Ասոր համար Պատժ. դատարանին առջև հուզուողի ունեւորի դատ բացած է յիշեալին դէմ, ուստի խնդրեց որ այս հուզուողի շահ-սիյէի դատը յետաձգուի: Երուանդ էֆ. ի փոխանորդը խօսք առնելով՝ ըստ որ սուտ տեղը երդում չէ ըրած իր փոխանորդեալը, և եթէ երբեք այդպէս ալ եղած ըլլայ, դատախազեալը պարտաւոր է հիմա վճարել 10 ոսկին և իր պատժական դատը հետապնդել:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, վճռեց որ դատախազեալէն գանձուի 10 ոսկին, նկատելով որ դատախազը երդում ընելով հաստատեց իր պահանջը, և իրաւունք ունի զայն գանձելու, իսկ եթէ երդումը սուտ տեղն էր, ինչ որ

կը հաստատուի պատժական դատարանին առջև, այն տառն
դատախազեալը պահանջատէր կ'ըլլայ և դատախազէն այս
գումարը գանձելու համար օրինական միջոցներու կը դիմէ:

15 ՀԱՆՏԵՄԲԵՐ

Ֆիզ ժողէֆ Եաքօ Ապուաֆ ընկերութեան անդամ՝ Մ.
Հանրի դատ բայած էր Մ. Վիթալի Պոթօնի դէմ, և ան-
կէ ունեցած իր պահանջքին գանձումը խնդրած էր:

Առաջին դատաւարութեան մէջ, դատախազեալը առաւ-
կած էր որ Մ. Հանրի՝ Ֆիզ ժողէֆ Եաքօ Ապուաֆ ընկերու-
թեան հետ առնչութիւն մը չունի, որով չի կրնար յիշեալ
ընկերութեան անուան տրուած մուրհակով մը դատ բանալ:
Նախագահը առաջարկած էր Մ. Հանրիի ապացուցանել այդ
առեւտր. ընկերութեան իր անդամ ըլլալը, ու այդ պատ-
ճառաւ դատաւարութիւնը յետաձգուած էր:

Այսօր Մ. Հանրի երկու վկաներ ներկայացուց դատա-
րանին, որոնք յայտարարեցին թէ յիշեալ ընկերութիւնը
կազմուած է երկու անձերէ մին՝ Մ. Հանրի՝ որ կը գտնուի
Պոլիս, և միւսը՝ Մ. Իսաք՝ որ Աղեքսանդրիա կը գտնուի:
Մ. Հանրի բժիշկ է բայց պանքերութիւն ալ կ'ընէ:

Դատախազին փոխանորդ Մէհմէտ Պէհրամ էֆ. մերժեց
այս վկայութիւնները՝ առարկելով որ բժիշկ մը չի կրնար
պանքերութիւն ընել, երկրորդ՝ առեւտրական ընկերութիւն
մը վկանելով չի հաստատուիր, այլ պայմանագրութիւնով:

Դատախազը յայտարարեց որ օրէնքը չարգիլէր բժիշկի
մը պանքերութիւն ընել: Գալով Մ. Հանրիին ընկերութեան
անդամ ըլլալը վկանելով հաստատելու պարագային, առեւ-
տրական ընկերութեան մը գոյութիւնը վաւերագրելով կը
հաստատուի՝ երբ խնդիր ծագի երկու ընկերներու միջև,
երրորդի մը համար անոր վկանելով հաստատուիլը օրի-
նական է:

Դատարանը բանաւոր գտաւ դատախազին այս յայտարա-
րութիւնը և հրաման րբաւ վկաներուն թեզիքն կատարել:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

18 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Կարգացուեցաւ Քողմա էֆ. Երկիրատիւ տղերսագիրը, որով սեղանաւոր Սոթիրի էֆ. է մուրհակով ունեցած իր 20 սակի պահանջին գանձուիլը, հակառակ պարագային յիշեալին մնանկացուիլը կը խնդրէր: Քողմա էֆ. ի դատարան ներկայացուցած մուրհակը բրօքքսքոյ եղած էր, Սոթիրի էֆ. պալմանաժամուն զայն վճարած չըլլալուն համար:

Նախագահին հարցման պատասխանելով, դատախազեալը յայտարարեց որ պահանջուած 20 սակին վճարած են, որով այլեւ պարտք մը չունին: Դատախազը խօսք առնելով ըսաւ որ տղերսագիր տալէ ետքը 20 սակի ստացած են, բայց կը մնայ տակաւին բրօքքսքոյի և դատական ծախքերը. այդ դրամը կը պահանջին: Սոթիրի էֆ. առարկեց որ բրօքքսքոյի ծախքը առեւտրական գործ մը չէ, որով այս դատարանը ձեռնհաս չէ այս դատը նայելու: Գալով դատական ծախքերուն, քանի որ դատախազը կը խոստովանի որ իր պահանջքը գանձած է, հետեւապէս իրաւունք չունի դատական ծախք ուզելու:

Նախագահը, խորհրդակցելէ ետքը, մերժեց դատախազին տղերսագիրը, նկատելով որ դատախազեալին առարկուած իւրերը օրինական է:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՂԵՒԿ

×

ՄՈՐԹԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՀՐԱՊՈՐԱԿԸ

ԿԱՇԻ

Ձմրան մօտենալուն տօթիւ, կաշիի հրապարակը գործունէութեան շրջանի մէջ է:

Երկու ամսէ ի վեր Բաքէի ամէն շաբթուան շոգեհաւանքը 5—600 պաղիա կաշի կը բերեն: Ճեմովայի և Ֆիումէի ապրանք շատ քիչ կուգայ:

Գիները միշտ բարձր են և անցեալ տարուան գիներէն

10—20 տանթիմ ալ աւելի: Գիներուն միշտ բարձրանալուն պատճառը ընտանի անասուններուն պակսութիւնը կը համարուի:

Հակառակ գործի շրջանի մէջ գտնուելնուս, հրապարակին վրայ առ այժմ կայուն վիճակ մը կը տիրէ: Գաւառացի յաճախորդներ անսխալօրէն տեսակներն կը շտկեն ու կը մեկնին: Այս վիճակին պատճառ կը նկատուին արմաթիքներուն սղութիւնը և անձրեւներուն պակասը:

ՄՈՐԹ

Կրասե, սակրիկ և յուսրիկ մեծաքանակ կը հասնին: Ամէն վաճառականի քով մեծաքանակ սթօք կայ, բայց սպառուիչը շատ քիչ է:

Տեղական կաշի եւ վաքերայ

Տեղական կաշիի և վաքէթայի գիները բաւական կոտրած են: Առաջինը մէկ զրուշ, երկրորդը մէկուկէսէն երկու զրշ. օխտ գլուխ: Այս անկումին միակ պատճառն է սպառումին նուազութիւնը, որով նուազ զբամազլիսով տպրանք պատրաստող խաղախորդներ ստիպուած են պակաս գինով ձեռքէ հանելու, և ամբոյն մէջ ըրած իրենց պարտքերը վճարելու:

Ոչխարի մորթ (մեշիկ) կրկին շատ քիչ կը հասնի գաւառներէն: Հրապարակը կայուն է և գիները միշտ բարձր են:

Եւրոպական մորթերուն այս տարապայման գիներուն երեսէն թէ՛ կօշկակարը կը մնասուի և թէ գնողը: Գաւառի գին գին չի վճարիր, կամ չի կրնար վճարել, որով կօշկակարը ստիպուած է աւելի ստորին նիւթերով պատրաստել մեծակ, պրթ, կիտակօշիկ ևն.: Առաջնակարգ ֆրանսական կաշիէ պատրաստուած կօշիկ բնաւ չկայ:

Գաւառները արտածելու համար զանազան կօշիկներ պատրաստել տուող գաւառներ բաւական տպրանք կը գնեն ու կը ծախեն: Գաւառացի գաւառի խամ նիւթ գնելէն և իր քաղաքը պատրաստել տալէն նախամեծար կը համարի պատրաստ կօշիկ գնել: Բայց անոնց ամենալաւը վերը ակնարկուած պարմաններուն մէջ պատրաստուած է:

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐ — Մեծաքանակ հասան Պոլիս ամերիկեան, անգլիական, աւստրիական և ռուսական կրկին տեսակներ. բաւական սպառում ալ կայ հրապարակին վրայ:

Յաջորդ յօգուածով մը պիտի խօսինք միմիայն կերպասէ մուճակներու վրայ:

Առեւտուրի Կեանք

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ք Ո Ի Մ Է Ջ

Տրապիզոնի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ Հոկտ. 10 թուով. —

ԿԱՂԻՆԸ, որ մեր քաղաքին կարեւոր բերքն է, այս տարի նախորդին կրկինը արտադրուեցաւ, սակայն հրապարակը մեծ ոգեւորութիւն մը չունեցաւ: Սկիզբները բաւական բարձր արժէքով գնուեցաւ, կենդինարը (44 օխտ) մինչև 145—150 դրշ., բայց հազիւ 20—25 օր տեւեց, գիներն ինկան մինչև 118—120 դրշ.: Այժմ լու տեսակը 135—140 դրշ. շուրջը կը գառնայ: Անոնք որ ալիվոէ ծախած էին, նախապէս փնտռեցին, բայց գիներու վերջի անկումին չնորհիւ գոցեցին իրենց փնտրը և նոյն իսկ քիչ շատ կարեւոր շահեր ըրին: Յոյս չկայ որ գիներն աւելի բարձրանան: Ընդհանառակն նուազում կ'սպասուի: Այն գիւղացիները, որոնք ստիպուած չեն ծախելու, կը պահեն իրենց ձեռքի ապրանքը:

ՈՉԽԱՐԻ ԵՒ ԱՅԾԻ ՄՈՐԹԵՐՈՒ հրապարակը այս տարի շատ թոյլ սկսաւ: Կ'ըսէի թէ եւրոպա մեծ քանակութեամբ սմբարուած ապրանք կայ: (*)

ԼՈՒՐԻԱՆ ալ այս տարի շատ արժէք չունեցաւ: Գիները ինկած են: 7 օխտն կ'արժէ հիմա 7—7½ դրշ., մինչ սկիզբները 9—9½ դրշ. ծախուեցաւ: Յոյս կայ որ դարձեալ իր նախկին արժէքը գտնէ 1—1½ ամիս վերջը:

(*) ԾԱՆ. ԽՄԲ. — Մարտիլիոյ մեր թղթակիցը իր վերջին գրութեան մէջ, զոր հրատարակեցինք, Բիւրակնի նախորդ թուով, կը հաստատէ Տրապիզոնի մեր յարգելի թղթակցին այս տեղեկութիւնը:

Ամասիոյ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ Հոկտ. 13 թուով. —

ԽՆՁՈՐԸ այս տարի բաւական առատ է: Սովորաբար Պոլիս զրկուող տեսակին լիարը Ամասիոյ մէջ 7 զրշ.ի կրնայ գնուիլ:

ՊԱՄԻԱՆ անցեալ տարուինէ պակաս է: Ամէնէն ընտիր չիջեկը 15—16 զրշ.ի կրնայ գնուիլ: Հաւանօրէն ժամանակ մը ետքը սուղնայ: Ասկէ Պոլիս և Ագեքսանդրիա չատ կը զրկուի:

Մարգուսնի մեր թղթակիցը՝ Յ. Փալանճեան եփ.՝ որ առեւտր. գործով Սաւսոն կը գտնուի, այս փաղափէն կը գրէ մեզ Հոկտ. 15 թուով. —

Սվազի նահանգէն ցորենի և գարիի արտածումն արգելուած ըլլալով, հացին զինը բաւական բարձրացած է հոս: 75 քիւս կշռող Ա. ալիւրը կ'արժէ 135—140 զրշ., մինչդեռ նոյն ապրանքը 95 զրշ.ի կը ծախուի Մարգուսնի մէջ: Տեղացի շատ վաճառականներ թէև Մարսիլիոյէ կամ Օտեսայէ ալիւր բերել կուտան, սակայն այդ տեղերէն ներածուած ալիւրները խառնուրդ ըլլալով այնքան յարգի չեն: Գարինն չափը (հօյջեկ) 13 զրշ.ի կը ծախուի հոս:

ՅՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻԻՐ

Հնդկաստանի և Աւստրալիոյ այս տարուան ցորենի հունձքի մասին կը շարունակեն աննպաստ լուրեր ժամանել: Հնդկաստանի մէջ շատ քիչ անձրև եկած է, շատ տեղ երաշտութիւն կը տիրէ, մանաւանդ Բէնճապի նահանգին արտադրութիւնը անցեալ տարուան հետ անբաղդատելի կերպով նուազ է: Աւստրալիոյ մէկ մասին մէջ ցորենը դահացուցիչ արտադրութիւն մը ունի, բայց քանի մը տեղերու հունձքը ա՛յնքան սակաւ է, որ միւս մասին աւելցածովը հազիւ կարելի պիտի ըլլայ դարմանել այդ պակասը: Արժանդինէ նպաստաւոր լուրեր կուգան: Այս երկրին ցորենի արտածութիւնը թէև գալ տարուան Յունվ.էն կ'սկսի, սակայն անցեալ տարուան 30 միլիոն հարիւրալիգրին դէմ այս տարի 40 միլիոն հարիւրալիգր արտադրելու լուրերը այժմէն կ'ազդեն եւրոպական ցորենի հրապարակներուն վրայ: Անընդհատ մեծաքանակ ցորեն կ'արտածուի Ռուսիայէ այս պահուս: Գինեբուն սղութենէն օգտուելու համար, վաճառք

ունեցող ամէն ոք կը փութայ ծախել ու արտածել: Մինչև հիմա ռուսական նաւահանգիստներէ 3,242,700 քուօրթր՝ [մէկ քուօրթր իւր երեք հարիւրալիզր] ցորեն արտածուած է: Անցեալ տարուան արտադրութիւնը եղած էր՝ մինչև այս պահուս՝ 2,880,000 քուօրթր և 1906ին 5,086,200 քուօրթր:

Եւրոպական ցորենի հրապարակներուն վրայ գիները իյնալու հակամէջ են, գլխաւորաբար դրամական անձկութեան պատճառաւ:

Անցած չարթու Պոլսոյ հրապարակը ժամանեց 2740 թոնօ ցորեն և 20,561 պարկ ալիւր: Անցեալ տարի նոյն չարթուն ժամանած էր 3170 թոնօ ցորեն և 13,303 պարկ ալիւր: Ներածուած ցորենին 1170 թոնոն Անատօլուի արտադրութիւն էր, և Անատօլուի երկաթուղիով փոխադրուած, իսկ 1570 թոնօն Պրաիլայէ ներածուած էր: Անցած չարթու մեր հրապարակին գիներն էին. Օսմ. սոկին 100էն.— Կակուզ Անատօլու Կֆսդրա 57, Ա. տեսակ 54, Բ. տեսակ 52—53, օտար նիւթով 35—50% խառն 50—51 փարա օխան: Կարծր Ա. 59, Բ. 58, Գ. 55—59 փր. օխան: Պրաիլայի ցորենը առանց մաքրատուրքի կ'արժէր 54—55 փր.:

Ժամանած ալիւրներուն կէսէն աւելին 12,411 պարկը Մարսիլիայէ արտածուած էր. նոյնպէս 2405 պարկ խառնական նաւահանգիստներէ, 2050 պարկ Օտեսայէ, 1415 պարկ Պրաիլայէ, 1110 պարկ Վառնայէ և մնացածը մօտակա քանի մը նաւահանգիստներէ:

Պոլսոյ հրապարակին վրայ ալիւրին վերջին գիներն են. —Օտեսա Ա. 130, Բ. 125, Գ. 115, 0000 թիւը 120, 000 թիւը 114, 00 թիւը 108/112, K մառքան 112, Ալէքսանդրօպօլին 112, Վառնա թիւ 2ը 113, քըրման 104—106, Պրաիլայի 4/5 թիւերը 118, նեղական քըրմային Ա.ը 104—108 զրշ. պարկը, Օսմ. սոկին 100 զրշ.էն:

“ Ա Վ Օ Ն , , Շ Ո Ք Ե Ն Ա Ի Ը

Ե Ի

5 % «ՏԷԲՕՁԻԹՕ»

Մանչէսթըրէ Պոլիս ժամանած Բարաեանիի Ալֆօն չափենաւը ուղեւորութեան սիջորցին խրած էր և զայն ազատելու հա-

մար շողենաւային ընկերութեան կողմէ ծախքեր եղած էին : Բարաեանի Պոլսոյ ներկայացուցիչները՝ *Sorou* եղբարք՝ նոյն շողենաւին մէջ ապրանք ունեցող վաճառականները կը հրաւիրեն որ բեռնադրերուն օղտնօն առնելու ատեն վաճառքին հաշուեցուցալն ալ ներկայացնեն, որու գումարին վրայ 5% տեքօզիքօ պիտի առնուի, վնասին քանակութիւնը ճշտուելէ ետք հաշիւները կարգադրելու պայմանաւ :

Արտածութիւն

- Թիֆթիկ. — Ծախուեցաւ 975 հակ : Գնողներն են Տեարք Արսէն եւ ընկ. 183 հակ Պէրտալար Լէն. 17.20—21.20
Կեդրոջ 565 » Սիվրիհիսար 19.25—20.20
Գասապեան եղբ. 80 » Էսկիչէհիւր 20.30
Ուիքոյ եւ ընկ. 147 » Ամասիա Լէն. 17.20—18.30
Բաւքալի. — Ծախուեցաւ 15 հակ Ատանայի ապրանք 6½ զրուշէն :
- Գարի. — 300 թօնօ : Անատօլլի տեսակին օխան 40—41 և Ա.ք 30½ փարա :
- Եգիպտացորեն. — 2000 պարկ : Պանտրմայի ապրանքը, պօռօ, կ'արժէ 33—39 փարա :
- Վարսակ. — 70 թօնօ : Մարմարայի ապրանք, նոր բերք, 31 փարա :
- Թոչնակեր. — 350 պարկ : Ռոտտօղոյի տեսակը 40—40½ փարա, արտածութեան և 39—40 փարա Պոլսոյ համար :
- Շուշմայ. — 150 թօնօ : Մէրսինի նոր բերքը, պօռօ, 133—134 փարա, Եաֆա՝ 132—133 և Ատալլա 134 փարա :
- Լուքիա. — 150 պարկ : Տրապիզոնի տեսակին 100 օխան կ'արժէ 125—130, Սեւանիկինը՝ 200—210 և Պալլէքինը 160 զրուշէն :
- Սիսեռ. — 300 պարկ : Անատօլլի տեսակին օխան կ'արժէ 56—57 փարա, Պալլէքիի Ա.ք 70 և Բ.ք 66—67 փարա, Սուրիոյ նոր բերքը 63 փարա :
- Սալիպ. — 1 պարկ եփսդա, օխան 22 զրուշէն :
- Ճեմրի. — Վաճառում չեղաւ : Գիններն են Կեսարիոյ տեսակ 53½, Էնկիւրիի՝ 5½, Իսկիւրիպի՝ 5, Զիլէի՝ 4 զշ. 35 փր. :

Կաղին. — Վերջին օրերս մեծ քանակութեամբ ապրանք
բեռցուեցաւ Եւրոպայի և Ռուսիոյ համար: Տրապիզունի և
Կիրասունի տեսակին կենդինարը կ'արժէ 134—135 ղրշ.,
կոտրած տեսակին օխտն 63 $\frac{1}{4}$ և սիվրիին կենդինարը 150
151 ղրուշ:

Կ. Պոլիս, 17 Հոկտ.

Քիթրէի Հրապարակը

Տեսրց Ալթունօղլու եղբարց Հոկտ. 19 թուակիր շըր-
ջաբերականէն. — Մ. Հօլշտայն գնեց Արսէնիտէն էֆ. է 8
պարկ 20էն և 4 պարկ 15.25փր.էն Քէլէշեան էֆ. է 13պարկ
15.5էն և 4 պարկ 16էն, Իսպէշէրեան էֆ. է 11 պարկ
15.5էն և Մուրատեան էֆ. է 12 պարկ 15 ղրշ. 25 փր.էն:

Աֆիօնի ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ [Ն. Վարդերեան էֆ.ի Հոկտ. 19
թուակիր շըջաբերականէն]. — Աֆիօնի հրապարակին վրայ
ո՛ր եւ է գնով առուտուր չեղաւ: Անցեալ տարի այս
թուականին Պոլսոյ հրապարակին վրայ կը գտնուէր 830
մետուկ, մինչ այս տարի 186 մետուկ կայ:

×

ԵԱԲԱՂԻ. — Գինն է, չոգենաւ յանձնելի, 7.125—7.25:
Այս գնով առնողներ կան:

ԿՏԱԻԱՏ. — Շոգենաւ յանձնելի 67.5—68 փր.:

ԱՅՄԻ ՄՈՐԹ. — Անատօլուի ապրանք. ծախուեցաւ 60
հակ, 26 ղրշ.էն:

«ՍԸՂԸՐ ԿԵՕՆԻԻ». — 8.5 ղրշ.:

[Շրջաքնական Տեսնց Արեւեան Եղբարց]

ՁԷՔ. — ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

	£	փր.	մարք	քուրօն
13 Հոկտ. Շք.	109 $\frac{1}{2}$	22.95	18.73	21.98
15 » Բշ.	»	»	18.75	»
16 » Դշ.	»	»	»	21.92
17 » Դշ.	»	»	»	22
18 » Եշ.	»	22.97 $\frac{1}{2}$	18.76	22.01
19 » Ուր. փակ Լատինաց Ամենայն Սրբոց Տօնին պտճ.				

Օտմ. դրամատան վաճառման գիններն էին £ չէք 25
փարա, ֆր. չէք 93 $\frac{3}{4}$ սանդիմ:

Ներածութիւն

Շախար. — Ծախսուեցաւ 2640 պարկ տւտորիական, կենդինարը 98 զրշ.էն և դրանգիդովը 85էն, 1380 պարկ ուսւսական, կենդինարը 76էն և դրանգիդովը 65էն, և մէկ վահօն քառակուսի տեսակ, 50 քիւծնոց սնտուկը 9½ զշ.էն:

Խահուէ. — 1075 պարկ: Ռիպլին 100 օխան կ'արժէ 520—600 և դրանգիդով 475—550, վէրբա 600—700 և դրանգիդով 550—650 զրուշ:

Բրինձ. — 1950 պարկ Ռանկուն, պարկը 155էն, դրանգիդովը 132էն, 665 պարկ սիզօն 46 ֆր.էն և 550 պարկ ճարճնական պարկը 150—170էն:

Խոյ. — 500 տակառ Այվալըք, էտրէմիտի և Միտիլլիի վաճառք, 7½—5½ զրուշէն:

Օճառ. — 800 պարկ Այվալըք և Միտիլլիի վաճառք, քիւրն 120—130 փր.էն, Լ. Օմմ. 109 զրուշի հաշուով:

Պղպեղ. — 75 պարկ: 7—8½ զրուշէն, Լ. Օմմ. 100 զրուշի հաշուով:

Մոմ. — 1300 սնտուկ պիւժիական, 10 քիւծնոցը 52 զրշ. 8 քիւծնոցը 42 զրշ. 7½ քիւծնոցը 39½ զրշ. և 3½ քիւծնոցը 18½ զրուշ:

Վեշ. ԿԱՅԱՍՐՆ այս անգամ եւս բարեհաճած է Իր բարձր զնահատման արժանացնել Տպագրական Վերատեսուչ Վսեմ. Բէմալ պէյը, Լիազաթի ոսկի շքագրամ շնորհելով, ի վարձ ն. Վսեմութեան արժանեաց և բարւոք ծառայութեանց: Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները կ'մատուցանենք ն. Վսեմութեան:

ՍՏԱՑԱՆՔ Գ. Պաղտատարեան էֆ.ի թարգմանած բաւոյական պատմութիւններուն հաւաքածոն, որ ժԱԳ ընդհանուր անուան տակ 104 երեսէ բաղկացեալ հատոր մ'է, Մատթէոսեան տպագրութեամբ: Գինն է 5 զրշ: Կեդրոնատեղին է Մատթէոսեան Գրատունը:

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ԶԵՂԶԻ ՍԱԿԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱԻ

Հոկտ. 31 թուով Լոնտոնէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ Պանքային Վարչ. Խորհուրդը 4½% 5½% բարձրացուց զեղչի սակը, որովհետեւ Պանքային պահեստի համեմատութիւնը իջած էր 39.91%: Պանքային այս շաբթուան պատրաստ դրամը անցեալ շաբթուանէ 3,044,000 սակի, գանձելի թուղթերը 50,558,000 սակի, իսկ պանքտոմսերուն պահեստը 31,506,000 սակի պակսած էր:

×

Գերման Ռայխսպանքին զեղչի սակն էր մինչեւ Հոկտ 28 5½%: Վարչ. Ժողովը գումարուեցաւ Հոկտ. 29ին, զեղչի սակը բարձրացնելու համար: Փանի որ Անգլիոյ Պանքան 5½% բարձրացուց իր զեղչի սակը, տարակոյս չկայ որ գերման Ռայխսպանքին զեղչի սակն ալ 6½% պիտի բարձրանայ:

ՄԵՏԱՂՆԵՐՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԼՈՆՏՈՆ, ԹԺՈՏՆ=1018 քիւ 48

	23 Հոկտ.		28 Հոկտ.
Պղինձ, կանխիկ	59	անգլ. սակի	56.45
Պղինձ, երեք-ամիսէն յանձնելի	57.05	» »	55.05
Կապար	19.05	» »	18.75
Անագ, կանխիկ	137.10	» »	139.05

ՇԱԲԹՈՒՍ Զօնկույսաբ ուղեւորեցաւ սեղւոյն առաջնակարգ վանառականներէն Յովնան ԷՅ. ձեզվէնեան, որ իր առեւտր. գնումները կատարելու համար մայրաքաղաքս եկած էր:

ԻԶՄԻՐԻ Արշադոյս քերքին հրատարակութեան պիտի սկսուի Հոկտ. 20, շաբաթ օր (այսօր), իբր ամեցօրեայ քերք: Յաջողութիւն կը մալրենք:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Գաւառներէ առեւտր. եւ գրեհական յանձնարարութիւններ եւ հարցումներ կ'ըլլան, առանց որոշեալ 10 զրուշի զրոշմանուղթի: Այդ կարգի նամակներ անպատասխանի կը մնան, իսկ ծախսը զրկուած նամակներուն անմիջապէս կը պատասխանուի: Տեսնել կողքին վրայ՝ Առեւտր, եւ Գրեհական Գրասենեկին ծանուցումը:

Արտօնատէր Հ. Ս. Ի. Իւթիւճեան—Տպագր. ԶԱՐԵՆ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԻճՅԱԷԱ ԿՐ զՈՐԺԱԾՈՒԻ

ՀԱՇԻՒՒ ՄԵՐԵՆԱՆ

[Շար.]

Բարձուի

6328

3574

2754

74 թուանշանը 28էն հանելու պարագային, 28 թիւը 128 կը համարինք, և ներքին սկաւառակին 0 թուանշանը վարքաշելով արտաքին սկաւառակին 74 թուանշանին քով կը բերենք, յետոյ կը նայինք որ արտաքին սկաւառակին 28ին դիմաց ի՞նչ թուանշան կը գտնուի, հոն պիտի տեսնենք 54 թուանշանը զոր մատիտով կ'արձանագրենք, ետքը ներքին սկաւառակին 62 թուանշանը կը քաշենք արտաքին սկաւառակին 35 թուանշանին քով, և թիւին ծակին միջ գտած 27 թուանշաննիս կը նշանակենք 54ին քով և կ'ունենանք 2754, որ 6328 և 3574 թիւերուն տարբերութիւնն է:

Կը շարունակուի

ՀԻՆ ՕՐԵՐ

Պուէտ հաչատուր Միսաքեան

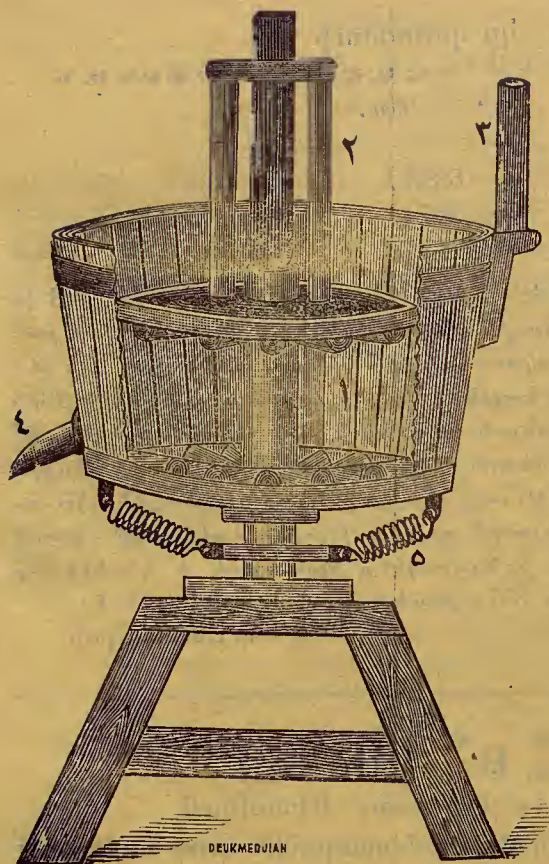
եւ իր ժամանակակից իմացականին վրայ հայեացմեք

ԳՐԵՑ Յ. Դ. ՄՐՄԸՐԵՍՆ

19րդ դարու թուրքահայոց իմացական, բարոյական և արուեստական շիճակին վրայ ալ վաւերական յիշատակագիրներով զարդարեալ հատոր մըն է՝ 140ի չափ էջերով, որ անցեալ նշանաւոր անձանց վրայ ալ կը խօսի հոգեբանօրէն, գլխաւորապէս Պուէտ խաչատուր Միսաքեանի վրայ, որ այդ անձանց կարկառուններէն էր՝ իբրեւ բանաստեղծ-փիլիսոփայ, 25 տարի անցուցած Բարիզի մէջ:

Կը ծախուի Կ. Պոլիսի բոլոր գրավաճառներուն քով, գին 7½ շրուշ:

Մեծաքանակ (20 հատէ աւելի) կանխավճար խնդրողներու և գնողներու համար կ'ըլլայ 25% զեղչ: Գրել առայս հեղինակին հասցէին, Կ. Պոլիս Զաքարեքճըլար Պ. Պալենց և Պ. Զարդարեան գրատունները:

իշտու մաքինանքն թէքնէսի չըրալը չամ աղածրնտան վէ
կալվանիդիկ սաճտան վէ պաքորտան խմալ օլընըր : Աղած ին
սաճըն ֆիյաթը միւսալի օլուպ : պալիէրին արգումընա կէօրն
եալըլըր : Թէքնէսին քալըրը 65 սանթիմ տիր :

ՉԱՄԱՀԸՐ ԹԷԻՉԻՐԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՄԱԳԻՆԱ

ԹԷՍՍ.ՐԻՈՒՅ, ՍՈՒՀՈՒԼԷԹ, ՆԷՋԱՅԷԹ

Պիր քիչինին օն իժի սաաթտա երքատըղը չամաշըր պու
մաքինա իլէ իւջ սաաթտա երքանըլիէն նազիք օլան իբէրլի
քումաշաւըր պիլէ երքար վէ քաթիէն խասարա օղրաթմազ :
իշթիրա իտէճէքլէրէ քանաաթը թամմէ հասըլ — իթաիրմէք
իչուն թէճրիւպէ իւզէրինէ սաթըլըր : Ֆիյաթը 250 ղըշ :
օլուպ չէրիէք տուգինատան ֆազլա սըրարը իտէնլէրէ միւ-
նասիպ սուրէթտէ սքօնթօ իտիլուր վէ պէտէլինին նըսֆը
փէշին ալընարագ նըսֆը իչուն վատէ վէրիլիր : Մահալը
թէվզիի Չաքմաքճըլալ եօքուշու իւսթ պաշընտա Մէրճան

Չարչուարնտա եալաղզլը խանտա 6 նոմէրօ օլուպ, թաշրատան
Բիւրակն կազէթասը իտարէխանէսինէլտախի սըփարը օլընըր,
Մէսարիֆի նագլիէ միւլթէրիէ ախտ տիր:

Ս Ո Ի Ր Է Թ Ը Ի Ս Թ Ի Մ Ս Լ Ի

Էվզէլա 2 նոմէրօլը թապլա մահալինտէն խարիճէ չրքա-
րըլըր, սանիէն 1 նոմէրօ, եանի թէքնէնին տախիլինէ եիրմի
բարչա քատար չամաշըր իսթիֆ օլընըպ, չամաշըրլարըն
սրաւընա սապուն թօղը սէրթիլիւր, սալիսն եինէ 2 նոմէրօլը
թապլա ընսիմտէ կէօրիւտիկի կիպի եէրինէ թաքըլըր վէ
թապլանըն իւղէրի իլէ պէրպպէր աքընճաեա քատար սըճաք
սու պօշալաղըլըր վէ 3 նոմէրօ, եանի սարտան թութըրաք
թէքնէ սաղա վէ սօլա օն տաքիքա գատար հարէքէթ իթ-
տիրմէքլէ չամաշըր եըքանըր:

6—3

Մեծ Վաճառատուն Ա.սեղնագործութեան

ԵՒ ՕԺԻՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹՈՑ

ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Էնկի Զապթիէ ճաւտտէսի, Թիւ 63

×

Այս մեծ վաճառատունը, որ իր ապրանաջ տեսակներուն
ճոխութեամբը և չափաւոր գիներովը հանրածանօթ է, Եւ-
րոպական առաջնակարգ գործարաններու հետ իր յարաբե-
րութեանց շնորհիւ արամաղբելի ունի պատրաստ ճոխ հա-
ւաքածոյ մը ասեղնագործութեան և օժիտի վերաբերեալ
նոր և ընտիր նիւթերու, ինչպէս մետաքսեայ կերպասներ,
աթլաս, թաւիչ, թաւթա, ոսկեգօծ և արծաթեայ գուտ և
անզուտ թելեր [խառ և խամ սըրմա], ճերմակեղէնի համար
ընտիր սլօտէներ, վալանսիէն ու մետաքսէ թանթէլաներ,
ճերմակ քթան գաղղիական ընտիր չապիկի կերպասներ,
բիքէներ, գունաւոր պաթիսթներ ևն. ևն.:

Զեռագործ բանուած զանազան ճոխ նիւթոց հաւաքա-
ծոյ մը պատրաստ կը գտնուի:

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԶԵՂԶ դպրոցական հաստատութեանց համար:

Վաճառասան մեջ միօս պատաս կը գտնուի ասեղնագործի
նկարիչ մը:

10—4

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՂԶԿԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳՐԱՍՏԿԱՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԿԱՆ

ԳԻՇՆԵՐԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս Գասը-գիւղ Մէօհիւրսար հաստէսի.

Յրդ Տարեշրջան

Մասնագէտ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ձեռամբ, տոհմային ուսումներէ և գիտական անհրաժեշտ ծանօթութիւններէ զատ, հիմնական կերպով կ'աւանդուին Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն. Անգլիերէն և Գերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսեցաւարժութեամբ (բոսփի), ինչպէս նաեւ Գծագրութիւն, Տնարարութիւն, Կար ու Ձև, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեւքով և մեքենայով), ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մասնաւորապէս Դաշնակ և Զութակ: Գիշերօթիկները կը վայելեն կատարեալ սնունդ և ընտանեկան անթերի խնամք առողջապահիկ պայմաններու մէջ. — Բանակցութեան համար դիմել ի վարժարան առ Տեսուչն կամ առ Տեսչուհին: Մանրամասն տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, Գշ. եշ, Շբ. օրերը ժամը 5էն 9 զիմելով ի Գրատուն «ԳԱՐՈՒՆ» Մեծ Նօր խան, վերի յարկ, թիւ 55:

Հիմնադիր-Տճօրէն

Յ. Դ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

15—9

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ քաղաքական. — Բաժանորդագրութիւն տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 դր., վեցամսեայ 45 դր., քաղաքներու համար տարեկան 108 դր., վեցամսեայ 60 դր., օտար երկիրներու համար տարեկան 35 ֆր., վեցամսեայ 20 ֆր.: Զեւքէ վաճառում՝ օտար փառա ԱՐԵՒԵԼՔ հրապարակ կ'ելլէ ամէն օր, կէս օրին, խնամեալ բովանդակութեամբ, ընտիր յօդուածներով, թարմ լուրերով ու նորագոյն տեղեկութիւններով: ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ եւ իր հարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ: Իր առաւելութիւններէն մէկն է ՊՍՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ըլլալու հանգամանքը: Երբ իր ընթերցողներուն կը ներկայացնէ պարբերաբար, Ծանօթ Դէմքեր եւ երբեմն ալ տեսարաններ: Ոչ նուազ կը գնահատուին իր մասնագիտական յօդուածները, եկեղեցական, կրօնական, տնտեսական-սեղանաւորական, երկրագործական, եւայլն, բաց ի գրական, բանասիրական գլխաւորութեան, օրուան տեսութիւններէ, ևլն.: ԱՐԵՒԵԼՔի վերաբերեալ ամէն գրութիւն ու բաժանորդագրին պէտք է ուղղել Տէր և Տնօրէն Դարեգին էֆ. Պոյաձեանի հասցէին, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ ձատտէսի, ուր հաստատուած են թ երթին Տպարանն և խմբագրատունը:

«**ՍՈՐԱԿՆ**»

ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Մ հմմ, տ Փաշար Խան, Թիւ 12

ارمنجه عثمانيه

رسادات محمد پاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Sumboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

Appréciée par la Chambre

de Commerce de Consipie

عثمانی تجارت اورطراسی طرفندره

تقریر اورنیشدر

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թիւ 44

ՊԱՅՈՒՆՆԵՐ, ԿՈՒՆԻՅԱԿ

52 Թիւի թմարդ. Պոլիս եւ Գաւառ 60 դր2.
Այստեանման 13 ֆր.

52 Թիւի թամնեզինը եւ 2 դր2-ի ծախ-
քը վճարողը իր տանաւ 21, Եւր. Եւ Գործարա-
նէն զոյց մը բնակիք բուրդի, զուլայ եւ մի-
տերսի մտչիկնակ մը.

1 թմարդ գործողին էրօ տը Բաթի մը 10 դր2.
Երկու » և եւ Եւ Տնտ. Աշխ. 15 »
Երեք » Մ. Եւ Եւ 30 »

ՉԶՆՈՒՄ ՍԵՄԵՐ 1907

ՊԱՅՈՒՆՆԵՐ, ԿՈՒՆԻՅԱԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱՆ, Ն. 12

—→→→→→

1. — Գաւառացի վաճառականներուն կը հայթայթէ խուրսալարի, գաղթարերքի, երկրագործական և տարազագործական մեքենաներու, աղօրինելու ամէն տեսակները:

2. — Կը հայթայթէ ամէն տեղեկութիւն Պոլսոյ հրապարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիններուն և տեսակներուն վերաբերեալ:

3. — Կ'ստանձնէ վաճառումը տեղական բերքերու, որոնց համար ավանսներ կը հայթայթէ:

4. — Դատական խնդիրներու այլ և այլ ճիւղերուն համար կը ներկայացնէ Պոլսոյ մէջ գտնուող ձեռնհաս փաստաբաններ և կ'ստանձնէ առեւտրական դատերու հետապնդումներ:

5. — Եթէ զրկուած ապրանքներու մասին անհամաձայնութիւն ծագի, կը հայթայթէ իրաւաբարներ (expert):

6. — Օսմանեան պարգեւաւոր և առանց պարգեւի արժեթուղթերու թիւերը կ'ստուգէ, կտրօնները կը գանձէ, և այդ արժեթուղթերէն գնումներ կ'ընէ:

7. — Օսմ. Ապահովագրական ընկերութեան պայմաններու մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ:

8. — Պարկեշտ և գործունեայ անձերու համար հաշուակալի, գրագրի, վաճառորդի պաշտօններ կը հայթայթէ Պոլսոյ վաճառատանց մէջ:

9. — Եր գործադրէ դպրոցական դասագրքերու և մանկապարտէզի առարկաներու յանձնարարութիւն:

10. — Կը հրատարակէ դպրոցական դասագրքեր:

11. — Կը մատակարարէ դպրոցներու և վաճառատուններու համար տետրակ, պահարան, նամակագրութիւն ևն:

12. — Կ'ընդունի Պոլսոյ ամէն լեզուէ օրաթերթերու և հանդէսներու բաժանորդագրութիւն և ծանուցում:

×

Թանձնարարութեանց փոխարէնը պէտք է կԱՆՆԻԿ շրջել, իսկ առեւտրական գործոց վերաբերեալ տեղեկութիւններու պատասխանն ստանալու համար պէտք է շրջել 10 շրուշի փուլ ծախուց համար:

ՀԱՍՏԷ

در سعادت محمد پاشا خاندۀ و مرو ۱۲

Ս. ՄՈՒՊՍԱՆՍՈՒՃԱՆՆ ՍԻ Ս. ԶԷՕՄԼԷՔՃՈՒՆ

Աւերակներ և Գրեւորներ Գրաւորներ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱՆ, Ն. 12

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ր

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400 է աւելի Պասույ վկայական
Շեադրամ

Սինկերի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսներով եւ ճամբար աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈՒՐ ԸՆՑԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկերի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈՒՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ {
ԲՈՒՐ ԿՈՇԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնանկողեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկերի մեքենաները կը ծախուին. —

ԲՆՐԱ { Շիտակ ճամբար, Կալաթաւէրայի դիմաց
ԴՆԱԼԹԻՒՄ { Պոնթարէի դիմաց. 343 կրկ.

ՊՈՒՐԱ { Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւ
Թրամուէլի կայարանին դիմաց

ԴՆԱԼԹԻՒՄ { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէլի կայարանին
դիմաց. Թիւ 13

ՍԿԻՒՏԱՐ, Չարըր Պոյու, Թիւ 120

Սինկերի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբար
Թիւ 343 կրկին, Տիւղ օղլու Սարգիս պէլի տունը:

50—14

ՏՈՒՆԵՆ ՆԵՐՍ

Հրապարակ ելած

ԷՔԱՍԻՄԻ

այս աշխատասի-

րութիւնը, որ կը

պարունակէ ըն-

տանեկան և ընկերական հարցերու վրայ՝ շահեկան և հետա-
քրքրաշարժ տեսութիւններ, ԷՔԱՍԻՄԻ ծանօթ զուարճալի
ոճով պատմուած: Կը պարունակէ 200 էջեր և գեղեցիկ լու-
սանկար մը: Գինն է 3½ ՂՂ: Կեդրոնատեղի ՋԱՐԵՀ Ն.
ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Պապը Ալի Ճատտէսի, Թիւ 38:

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ — ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՐ

(Շար.)

Ուրեմն ի՞նչպէս կարելի է Ամերիկա առաջուան չափ
Կէօրտէս ղրկել, քանի որ մեր Սվասիէ՝ ըստ ըստ ըստ
14 0/0 աւելի մաքս կը վճարէ: Երբ Կէօրտէսի նման ստորին
ապրանք մը ճամբու ծախքով 48—50 դրուշի ապրանք ըլլայ,
կրնա՞յ գնող գտնել:— Հարկաւ ո՛չ կը հետեւի որ Ամե-
րիկեան հրապարակէն մեր բարակ գորգերը կրնան օգտուիլ:
Մինչեւ 6—7 տարի առաջ Սպարթայի գորգերուն քանակու-
թիւնը շատ փոքր էր: Սվագի մեծ գորգերը գոյութիւն
չունէին: Մեր ճարտարագործութիւնը 6—7 տարուան մէջ
այդ բարակ գորգերէն բաւական արտադրել սկսաւ անիլին
անթափ, գոյներով, որոնցմէ հազարաւորներ լուս-
ցած և հինցուցած եմ քիմիական կերպով: Եանքիական տա-
րօրինակութեամբ կ'առարկուի թէ այդ բարակ գորգերը
պարսկական նկարներուն անկանոնութիւնը չունին և միլի-
մեթրիով շատ կանոնաւոր կը պատրաստուին և Մօքէթի կը
նմանին: Ասոր ալ ճարիր կը խորհի մեր ճարտարագործու-
թիւնը և հետո չենք տեսնիլէ որ այդ ալ իրականանայ և
խնդրածին նման գորգեր արտադրենք: Ամերիկա Ուշագի
գորգ չի սիրեր և չի քաջեր: Հազիւ թէ այդ հրապարակին
վրայ դոյզն քանակութեամբ Ուշագի Քիրման ծախուած ըլ-
լայ որ Ուշագի գորգերուն ամէնէն բարակն է: Հետեւաբար
քանի որ Ուշագ չի հետաքրքրեր Ամերիկայի հրապարակը,
անօգուտ ջանք մ'է իր գորգերով գրադիլ հոն և ամերիկեան
հրապարակին Օսմ. գորգ չը քաջելուն պատճառները քննե-
լու առթիւ զայն խնդրոյ նիւթ րնել:

Հոնտոն Ուշագի գորգերուն ընդհանուր մթերանոցն է:
Ուշագի մէջ կը գործուին գլխաւորաբար հետեւեալ տեսակ-
ները. —

Ա. Քիրման, որ նուրբ է

Բ. Եսփրագ Սթանտարտ

Գ. Պարխանա, որ էն ստարինն է:

[Կը շարունակուի]

Գ. ՀԱԼԷՊԵԱՆ

[Գորգագործ]